

ISSN 1736-6739

■ Raasiku elanikud prügivabad. LK 3

■ Kernu hädas kehvade teedega. LK 3

■ Pargid jäid kaitseta. LK 5

„Üks vana polkovnik kummitab siin ka.“

IVI TOMINGAS, LK 5

MAAVALITSUS

Maavanem juh- tis tähelepanu hoolekodude puudustele

Harju maavanem Värner Lootsmann tegi teisipäeval visiidi AS Hoolekandeteenused Kernu ja Ravila hooldekodusse. Kohapeal uuriti klientide elamistingimusi ja seda, kuidas on tagatud teavitamine nende õigustest.

Visiidi tulemusena juhib Harju Maavalitsus tähelepanu mõlemas hooldekodus esinevatele puudustele. Nii tuuakse esile kliente nende õigustest ja kaebamisvõimalustest teavitava infotahvli puudumine mõlemas asutuses.

Samuti juhitakse tähelepanu Kernu mõisahoones tugevdatud järelevalve teenusel viibivate klientide olukorrale.

Ka mõlema hooldekodu eraldusruumide seisukord ja ängistav väljanägemine leidis kriitikat.

„Tuleb tunnistada, et hoolimata Eesti viimaste aastate majandusedust ja üldisest elatustaseme tõusust, on meie sotsiaalhoolekande asutused endiselt alarahastatud. Troostitud olud, mis avanevad mõnedes meie hoolekandeaosustes teevad murelikuks.“, sõnas maavanem.

Harju maavanem tegi ettepanekud nii Kernu kui Ravila hooldekodule. (HE)

Maavalitsus tahab moodus- tada transpordi- talituse

Minister Juhan Partsile saadetud kirjas nendib maavanem Lootsmann, et Harjumaal lepingu alusel piletikontrolle teostavad AS-i ühisteenused töötajad enam ei saa määrata trahve piletitähtsusele. Maavanema hinnangul on ainus võimalus moodustada maavalitsuse koosseisu täiendav struktuuriüksus.

Kontrolli puudumine maakonnas toob kaasa piletitulu vähenemise, mis hinnanguliselt võib moodustada kuni 10 000 krooni päevas.

Selline suur vahendite kaotamine seab ohtu kogu maakonna ühistranspordi.

Selleks et tagada ühistranspordi piletikontroll, piletitähtsuse karistamine ning trahvide laekumine ongi vajalik moodustada maavalitsuse koosseisu eraldi struktuuriüksus vähemalt 4 spetsialistiga. (HE)

Keskkonnamõju hindamise programmi tutvustamisel oli Anija mõisasaalis kuulajaid küll. Talleggi esindaja pakkus kõigile võimalust näha- ja nuusutada Ülgase lindlat. Taolist lindlat soovib firma rajada ka Anija külla.

Regina Lilleorg

ELANIKUD KARDAVAD HAISU

AS Talleggi kavandab Anija külla 14 000 linnuga farmi

■ Üleeile tutvustati Anija mõisas keskkonnamõju hindamise programmi, mille objektiks on Anija külla kavandatav sugulinnufarm.

Regina Lilleorg

regina@harjuelu.ee

AS Talleggi soovib Anija valla Anija külla rajada sugulindude kasvatamise lindlat.

„Et sellise tegevuse juures tuleb keskkonnamõju hinnata, oleme me siin selleks, et määrata ära need asjaolud, mida keskkonnamõju hindamise juures peaks käsitlema,“ ütles arutelu läbiviija ELLE OÜ projektijuht Luule Sinnisov.

AS Talleggi keskkonnajuht Siret Sömer ütles, et Anija valda kavandatav lindla on nii väike, et seaduse järgi poleks KMHd pidanud algatamagi. „Me ise soovisime keskkonnamõju hindamist,“ selgitas ta.

Ainuke Pääsusilma kinnistul asuv hoone, vana laut, kavatsetakse lammutada ning asemele rajada kaks uut lindlat koos olmeruumidega. Lindla-kompleks ehitatakse tänapäevastele keskkonna-, hügieeni- ja veterinaarianõuetele vastav. 14 000 sugulinnuga farmis hakatakse kasvatama sugulinde ja tootma haudemune.

„Sõnnikut veetakse üks kord aastas, ühe-kahe päeva jooksul, reoveed kogutakse ja viiakse minema. Lindlas töötab kaks-kolm inimest,“ rääkis Sömer.

Keskkonnajuht pakkus vallarahvale võimalust minna Ülgase farmi nuusutama ja vaatama, et inimesed saaksid ettekujutuse tänapäevastele nõuetele vastava lindla ümbrusest.

Pärast KMH programmi tutvustamist esitasid vallaelanikud küsimusi ja tegid ettepanekuid.

Küsimuste-vastuste käigus selgus, et koht lindlaks valiti

silmas pidades seda, et tegemist oleks vana farmiga, elektrikatkestuste puhuks on lindlat varugeneraator ja sõnnikuveol suurt haisu ei tule, kuna tegemist pole vedelsõnnikuga. Linde peetakse sügavallapanul.

Valla keskkonnaspetsialist Helle Palm kiitis AS Talleggi, kes algatas KMH, ja julgustas elanikke külastama Ülgase lindlat.

Külaelanikele tegi muret Kehra paberitehase ja lindla sõnniku haisu koosmõju, miljööväärtuse säilimine külas, samuti võimalik taudioht.

Valla volikogu liige Kaarel Aruste rõhutas, et Anija mõisa ootab ees suur projekt, mis sisaldab Harjumaal külastus- ja koolituskeskuse loomist ning avaldas arvamust, et lindla mõjub ligi 70 miljonit maksva mõisaprojekti tulevikule halvasti.

Külaelanik Riho Albert nõudis KMH hindajailt põhjalikku tööd.

TEAVE

AS Talleggi sugulinnufarm

- Anija valda Anija külla Pääsusilma kinnistule kavandab AS Talleggi 14 000 linnuga sugulinnufarmi.
- Kaks uut tänapäevastele nõuetele vastavat lindlat soovitakse rajada endise noorkarjalauda asemele.
- Arenduse eesmärk on sugulindude kasvatamine ja haudemunade tootmine.

„Haisu ei tohi tulla mitte grammigi, ka mitte kord aastas!“ pööras ta arutelu lõppedes.

UUDIS

Loksa kaart jõudis internetti

■ Valminud on Loksa linna veebikaart, mis võimaldab linna külalistel senisest mugavamalt linnaga tutvuda, otsida aadressse ja objekte, leida vajaminevaid teenuseid.

Kaardirakenduse abil saab leida Loksal pakutavaid teenuseid või paiknevaid asutusi: näiteks traadita interneti leviala paikadena näitab ta Loksa Ravikeskust ning Tulisilma Ärikeskust, avaliku internetipunkti linna raamatukogu. Lisaks on leitavad apteek, postkontor, politsei, tankla ning pangakontor ja sularahaauto- maadid.

Veebikaardil on ka oma ad ministeerimiskeskond, kuhu on võimalik lisada kõikvõimalikke objekte. Esimesena on linnavalitsus planeerinud lisada informatsiooni kõigi allasutuste kohta koos kontaktandmetega, seejärel jätkatakse kaupluste ja vaatamisväärsuste infoga.

Kaarti saab vaadelda ka aerofotona, mis näitab linna n-ö linnulennult ning hübriidina, kus aerofotol on märgitud ka tänavate nimetused. (Kaia Roots)

TULEMAS

Paeknas peetakse tantsupidu

Pühapäeval toimub Kiili vallas Paeknas Nabala mõisas ja hoovis tantsupidu, kus saab nautida rahvatantsu ja -laulu.

Tantsupidu korraldab Taga-Nabala Külade MTÜ juba neljandat aastat. Tänavu osaleb peol üheksa rahvatantsurühma, lisaks laulab Kiili koor ning on oodata ka kandlemängijate osalemist.

„Huvilisi on rohkemgi, kui me saame esinema võtta, sest üritus on isegi juba päris suureks kasvanud,“ ütles peo üks üheksa tantsurühma, lisaks laulab Kiili koor ning on oodata ka kandlemängijate osalemist.

Pidu algab kell 17 ja on kõigile tasuta. Pärast esinemisi pakutakse külalistele mõisa hoovis või vihma korral mõisa ruumes kohvi ja pirukat. (HE)

JUHTKIRI

Harju Elu 23.05.2008

Mis meile siis lõpuks sobib?

Anija valla elanikud pole rahul Talleggi plaaniga rajada Anija külla sugulinnufarm. Et mis nad siia ikka tulevad rahu rikkuma, midagi arendama ja ehitama. Kanasõnnik ju haiseb, lindla rikub kaunist vaadet ja miljööväärtuslikku ala (kus praegu, tõsi küll, lagunenud laut paikneb). Et ikka halb ja paha, tehku nad see lindla kuhugi mujale.

Tundub vägagi iseloomulik suhtumine: ärge siia tehke, siia ei sobi, aga sinna mujale, vaat sinna MUJALE, sobiks see ja teine suurepäraselt. Ja ei ole vahet, mida mujale üritatakse suunata, kas prügimäge või lasteaeda. Meie lähedal ei tohi kuskil eluga edasi minna, midagi muuta.

Vaid mõni aasta tagasi tõusis skandaal Tiskres, kus võideldi naabrussse plaanitava lasteaia vastu, nüüd ei taha Mustla elanikud laste mänguväljakut - kes seda lastekisa ja vanemate rallitamist ära kannatada suudab! Eks ole! Kõik virisejad on ju lapsena hiirvaikuses kasvanud, isegi vaid poolihääli rääkinud.

On piinlik isegi meenutada, aga ka puuetega noortele plaanitava Harakakodu vastu võtsid kohalikud esialgu sõna. Nagu oleks puue nakkav või kaunilt kavandatud ja ka kohalikule elanikule avatuks planeeritud keskus rikuks kuidagi keskkonda. Praegu aga seisab seal lagunev ja silma riivav laudahoone.

Või kuidas kardeti uimastisõltlaste võorutamiseks loodud keskust Kernu vallas. Tegelikuses aga pole probleeme tekkinud. Või naabrite vastasseis kooli spordiplatsile. Sportimisvõimalused nihutatigi pisut eemale. Sest oh seda hirmsat laste kisa!

Aga kui turist koduõuele hakkab tulema, on jälle häda käes, ei meeldi.

Ei, prügimägedest me ei räägi, need võiks ju hoopis teise riiki rajada. Sest ega prügi ju ka meil teki.

Või turistid. Endal on ju vahva kõval häälel rääkida reismuljeid ja jutukesi veidrikest kohalikest, näidata kaunitelt randadelt meeneks korjatud kive ja fotokest igast vaatamisväärsusest. Aga kui turist koduõuele hakkab tulema, on jälle häda käes, ei meeldi. Pole ju ükski turist meile piisavalt hea: teate küll, purjus soomlased, lärmakad venelased, ülbed briti poissmehed ja ihnsad ning lagastavad kaasmaalased. Kas aga endalgi ei lähe jutt kõvemaks, kui arvad, et keegi su keelest aru ei saa, puhkuserisil kulub veinigi rohkem, kui hädapärast vaja, või ei nuputa me nippe, kuidas tasuta WCsse pääseda.

Võibolla ei tasuks nina nii püsti hoida, vaid võiks korra silmade kõrguselt peeglisse vaadata. Natuke oma egoistlikke vajadusi ja soove vaagida ja mõelda, mis millekski hea on. Ja olukorra kirumise asemel situatsioon naeratades oma kasuks pöörama.

REPLIIK

Kui telefon tiriseb vahetpidamata

Muidugi on igal mobiilil oma helin. Iga päev rongiga sõites tajun alailma, kuidas vaguni õhk on täis igasugust mobiilimuusikat. Ja vastuskõnesid kuulab sageli terve vaguni rahvas, sest mõnele ei lähe korda, et see kaasinimesi segab.

Olen kuulnud, et Prantsusmaal on keelatud mobiiliga avalikes kohtades, kus koos palju inimesi, mobiiliga rääkida. Igasuguseid jutte peab kuulma, mõni nurub kelleltki

väljategemist, teine kutsub oma helin, tüdrukud vahetavad oma armuelamusi ja palju muud. Eile rääkis pika loo telefoni ilmselt majaehitaja, kes ütles: “Telli mulle mütsprofiili. Ei anta sulle seda sealt laost, vaid sealt, kust tsementi saad.”

Jutt oli pikk ja igav, kõneleja valju häälega.

Kas ei võiks ka meie maal keelata mobiiliga kõnelemise avalikes kohtades?

Harjumaa elanik

KÜSITLUS

Kas tunnete hirmu majanduslanguse ees?

Aita Kruus Keemik

Seoses majanduslangusega ei ole pere sissetulek küll veel langenud, sest palk on sama ja töökohti pole ka koondatud, kuid meediajuttude peale hakkad tahes tahtmata ennast ja oma toiminguid jälgima.

Meie pere on viimasel ajal hakanud poes rohkem hindu vaatama. Me ei osta enam 11 kroonist piima, vaid 9. 50. Me ei jälgi enam seda, et oleks Eesti toode, vaid oleme rahul ka Lätist või Leedust tooduga. Kirde saia oleme välja vahetanud Isa saia vastu. Näiteid võib palju tuua just toidupoest. Arvan, et kõige kergem kokkuhoid on kõhu kõrvalt. Pere autosõidud toimuvad viimasel ajal ka läbimõeldult, arvestades kõigi pereliikmete vajadusi. Samas ei saa kokku hoida bensiini kvaliteedi arvelt ja bensiinifirmat pole me vahetanud. Pere kultuurilised käimised on muutunud, rohkem kaalutleme teatrietenduste sisu üle, enne kui piletid ostame. Samas ei oska öelda, kas see on tingitud rahast või valikust minna ennem hoopis loodusesse kui kinnisesse teatrisaali. Kodune potipõllundus

on hoogustunud. Kui vahepeal arvasime, et ostame kõik poest, siis nüüd saab ikka aeda rohkem seemneid külvatud (kartul, porgand, kapsas).

Õnne Laanisto

Müügijuht Glaskeki poes

Kindlasti on muutusi tunda. Tööalaselt eriti, tegemist on ju müügi-tööga. Muutused tekkisid detsembrikuus. Tavaliselt on tulemus selleks ajaks juba kolmekordne.

Ehitatakse vähem, see kõik mõjutab. Kell on jäänud korterile vanad aknad, eks need inimesed ikka ostavad uusi aknaid.

Suuri tellimusi on minimaalselt. Varem ehitati rohkem ja osteti tervele majale aknad või oli tegemist ehitusfirmadega, kes ostsid aknaid korruselamutele.

Väikesed tellimused sisaldasid endas 2 või 3 akent.

Viime läbi müügikampaaniaid tihemini kui eelmistel aastatel. See toob kliente juurde.

Minu palk sõltub otseselt müügist. Nüüd pean veidi rohkem vaatama, mida poes ostukärrusse asetada.

Ylle Rajasaar

Keskkonnaajakirjanik

Ei möödu päevagi, kui lehest ei loeks või raadiost ei kuuleks järjekordseid uudiseid majanduslangusest.

Pilt, mis selle põhjal kujuneb, meenutab veidi Muumipere olukorda ühel ennjöulusel ajal: kogemata kombel ülesärganuna ei saanud nad ööd ega mütsi aru, mis või kesasi on see Jõul, kes kohe saabub.

Oma perega valmistusime tõusuaastatel võimalikeks tagasilöökideks ja koostasime tegevusplaani selleks, et halvad ajad - võimalik töötuks jäämine, hindade tõus, jne võimalikult valutult üle elada.

1. Säästa! Lisaks “lahkudes kustuta tuli” energiasäästule on meil kogutud väike rahaline varu mustadeks päevadeks.

2. Tea oma võimalusi! Meil on laen, aga see on selline, et hädapärast suudame seda “teenindada” ka rasketel aegadel.

3. Tarbi niipalju kui vaja-lik, nii vähe kui võimalik! Põhimõtteliselt tekib teatud hetkel hasart, kui näed, kui palju on võimalik ise ära teha oma pea ja oma kätega! Ja oskusi tuleb kogu aeg juurde õppida.

VASTUKAJA

Keila linnapea Tanel Mõistuse kommentaar

Kommentaariks J.Partsu arvamusel (20. Mai Harju Elu, lk 3, “Minister pole rahul Keila väikeettevõtlusega”) ütles Keila linnapea Tanel Mõistus:

Kommentaariks sobib Keila esimese linnapea Johann Tähle mõttekäik, kui ta ennustas Keila tulevikku:

“Teie küsite, mis on Keila tulevik? Mina arvan, et väga suurt tulevikku tal ei saa olla, selleks on Keila liiga lähedal pealinnale. Aga tulevikku tal on. Keila tulevik on selles, et kes ei taha elada suures linnas (so Tallinnas), see tuleb Keilasse. Siia võib ehitada oma ilusa majakese, harida väikest maalapikest ja elada rahu...”.

Johann Tähle 70 aastat tagasi öeldud mõte peab siiani paika.

Lugupeetud minister ei külastanud Keila väikeettevõtteid. Neid on Keilas kümneid ja neist enamik väga heal järjel. Seega on tema etteheide ehk veidi ennatlik. Meelsasti näitaksime järgmise visiidi käigus näiteks Rossi sepikoda, väikepoode, autoteenindusi ja teisi väikeseid ettevõtteid. Ilmselt oli tal kasutada olev informatsioon vildakas.

PARANDUS

16. mai Harju Elu 8. lehekülje artiklisse „Kuulijänn, Balti klint, lõvid ja musta kassi kiusatus” sattus eksitav viga. Kirjutades Saue valla Lions klubi loomisest ja kalatoitude retseptideid tsiteriti Saue valla lehte Koduvald, mitte Saue linna lehte Saue Sõna. Vabandust!

Kuuldused Eesti metsade hukust on liialdatud

Jaanus Tamkivi

Keskkonnaminister

Praegu on metsandus kuum teema, seda ennekõike metsaseaduses kavandata-vate muudatuste, kuid ka Riigimetsa Majandamise Keskuse (RMK) ümberkorralduste tõttu.

Riigimetsa osa jääb alles

Näiteks eksitatakse inimesi väitega, et riigimetsamaa pindala miinimumnõude seadusest väljajätmine (praegu 20% Eesti maismaa pindalast) tähendab riigimetsade müümist.

Ei tähenda – riigimetsade osakaal pigem suureneb, kui väheneb. Alles jääb metsaseaduse see nõue, et ei erastata kuni 1940. aasta 23. juulini riigile kuulunud ja praegu metsaga kaetud alasid, mida on ~17% Eesti maismaa pindalast ja ~90% nendest Eesti metsadest, mis on metsad olnud viimase 100 aasta jooksul.

Valitsus kiitis aasta algul heaks riigi maareservi moodustamise põhimõtted, mis käsitlevad ka seni omanikuta metsamaid. Selle otsuse kohaselt

liidetakse riigimetsadega needki maad, mida maa- ja metsakorralduslikult on otstarbekas liita.

Kaitsemetsad on tähtsad

Kriitikud heidavad metsaseaduse eelnõule ette soovi muuta mets puupõlluks, kus liigirikkust ei kaitsta.

Taas ei ole muudatuset-tepanekutesse süvenetud. Kummalisel kombel kaotas hoopis 2007. aasta alguses jõustunud metsaseadus väljaspool kaitsealasid ja hoiualasid asuvad kaitsemetsad. Praeguste muudatustega kavandame nende sisulise kaitse hoopis taastada.

Vaidlus mahtude ümber

Liikvele on läinud dogma, et metsi raiutakse palju.

Tõsi on hoopis see, et Eestimaad pole viimase saja aasta vältel katnud rohkem

metsa kui praegu. Võrreldes okupatsioonieelse ajaga on metsamaade maht pea kahekordne.

Samas on aga raiemahud viimastel aastatel vähenenud, jäädes selgelt alla metsa juurdekasvule.

Ebaseadusliku raie osakaal on aga kordades kahanenud, moodustades 0,1% kogu raiemahust.

Aga kuusikud? Nii hüüatavad need, kes hoolimata oma hämavast jutust üleraiete teemal teavad, et tegelikult raiutakse kõiki puistuid järjest vähem, kuid kuusikutes on aastaid raiemaht olnud metsapoliitikas lubatud maksimaalse lähedal ja mõnel aastal isegi suurem.

Metsaseaduse eelnõu ei sisalda midagi sellist, mis võimaldaks kuusikuid senisest veelgi rohkem raiuda.

Tõsi on hoopis see, et Eestimaad pole viimase saja aasta vältel katnud rohkem metsa kui praegu. Võrreldes okupatsioonieelse ajaga, on metsamaade maht pea kahekordne.

Harju Elu

Vastutav väljaandja Ülo Russak – 646 2213 Tegevtoimetaja Marko Tooming – 646 2215 Keeletoimetaja Evi Johandi – 646 2214

Toimetajad – 646 2215 Toomas Roosileht, Regina Lilleorg, Kristina Amor, Kaia Roots Müügijuht Sirje Lill – 646 2214 Reklaamitoimetaja Anu Roots – 646 2213 Raamatupidaja Ene Kukk – 646 2214

Küljendus Raul Rajaveer – 646 2215

Postiaadress: 10122 Tallinn, Endla 31-21, tel: 646 2214, faks: 631 1316, e-post: info@harjuelu.ee Astu läbi: Endla t. 31, II korrus tuba 21, kell 9-16

Maakonnaleht Harju Elu, tellimisindeks 69 841 Väljaandja OÜ Harel Trükk: AS Printall

Reklaami sisu ja lugejakirjades toodud seisukohtade eest toimetus ei vastuta.

TULEMAS

Reede, 23. mai

- 20.00 Kernu valla rahvamajas teater. Kaks ühevaatuslikku lugu "Sekeldused külastega" ja "Hajameelsed". Pilet 30 krooni.

Laupäev, 24. mai

- Algusega kell 10.00. toimuvad Kiili valla Kangru külas lahtised meistrivõistlused rulluisutamises.
- 14.00 Padise kloostri Harjumaa I-IX klasside lasterühmade rahvatantsupäev.

Pühapäev, 25. mai

- Harku valla traditsiooniline loodushuviliste kevadmatk, seekord Väänast Naagesse. Matk algab Vääna bussipeatuse juurest.

Kernu "linnaosad" hädas kehvade teedega

■ Kernu "linnaosad" Kibuna, Laitse, Vansi ja Kaasiku suvilapiirkonnad on hädas kehvade teedega – märjal ajal auklikud, suvel tolmuavad ja talvel lumevallides.

Kaia Roots

kaia@harjuelu.ee

Sel aastal saab kolm kilomeetrit suvilapiirkonna teedest peale mustkatte.

"Vallas on 270 kilomeetrit vallateid, 50 kilomeetrit on sellised, mis vajaksid remonti või tolmuvaba katet, kuid raha selleks ei ole," nentis vallavanem Enn Karu. Ühe kilomeetri tee kordategemine maksab ligi miljon krooni, vallas on selleks aastaks teede remondiks 4,4 miljonit krooni.

Mustkatte saavad teelõigud Laitse seltsimajast raudteeni ja Magaski kurvist Vansi küla esimeste suvilateni, tänava-valgustust pannakse juurde Haiba külla.

Tänavune talv teede surm

"See talv, kus õiget külma polnudki, oli teede lagunemise aeg, talv mõjus teedele hävitavalt," nentis Karu.

"Mida rohkem teid korda tehakse, seda suurimaks muutuvad kiirused ja seda rohkem need ka suvel tolmuavad," ütles Karu ning lisas, et teede remont võtab ka aega, ehk saavad need korda kümne aasta jooksul.

Inimesed ise saaksid teede olukorrale kaasa aidata, kui registreeriks end valda, kus nad elavad.

"Eks olen vahel ka kurtmise peale küsinud, kus te siis ametlikult elate, kelle kodanik olete, sest valla võimalused sõltuvad suuresti vallaelanike tulumaksust," ütles Karu.

Vald riigi ülesannetes

Talvel on aga suvilapiirkonna inimesed sageli hädas sellega, et teed pole koduukseni lahti lükatud. Vallavanem põhjendab vajakajäämist sellega, et sageli peab vald lahti lükkama ka riigiteid, mis ei kuulu tähtsuselt esimesse järjekorda.

"Põhimaanteed lükkab maanteeamet kiiresti puhtaks, kui vald nüüd vaid kõige pisemaid teekesi puhastaks ja vahepealsed tähelepanuta jätkas, siis poleks sellel ju mõtet. Nii teeme riigi töö ära ja puhastame ise ka vahepealsed teed," selgitas Karu.

Karu sõnul tuleb vahel

ARVAMUS

ÜLLE KULLASEPP

Kibuna suvilarajooni elanik

Kui nii edasi läheb, ei jää muud üle, kui vallavalitsuse reservist tuleb hakata toetama vallarahvast maasturite ostmisel. Kui midagi peaks autoga juhtuma, siis jääb süü täielikult tee hooldajale, sest isegi ühtki ohust teavitavat liiklusemärgi pole paigaldatud. Mis siis, kui keegi, kellel kõik augud (õigemini läbipääsud aukude vahelt) pole pähe kulunud, taipab politsei avarii korral kohale kutsuda? Nii et mis see kõige odavam tuleb?

Julial on hästi läinud - mõlemale lapsele oleks koht lasteaia olemas.

Kaia Roots

soovitada vaid labidas kätte võtta ja mõnikümmend meetrit teeni ise puhtaks visata, kuid linnainimesed sageli selle lahenduse peale ei tule.

Lasteaed Laitsesse

Et suvilapiirkond kasvab järk-järgult püsielurajooniks, oodatakse Laitsesse pikisilmi ka lasteaeda. Lasteaia ehitus käib vallale üle jõu, kuid loota on, et erainvestor, Piko Building OÜ paneb öla alla. Osahinguga eesmärgiks on ehitada Laitse küla keskasulasse 80-kohaline lasteaed, pool lasteaia maksumusest loodetakse saada riigieelarvest.

Kernu valla suvilapiirkonnades on ligi 3000 krunti, millest 15-20 protsenti on aastaringsest hõivatud.

Ees tantsuõhtu võitjad Helle Vaga ja Peeter Aatonen, taustal Heli Tanslind ja Olev Rähni. Ülo Udumäe

Ainus tantsiv volikogu saab DVD-le

Hullumeelse ideega välja tulnud Raasiku vallavolikogu sotsiaalkomisjoni esimees Garina Paiste teatas möödunud nädalal, et 3. mail Arukülas aset leidnud õhtu "Tantsud Raasiku volikogu tähtedega" saab õige pea DVD-le ja on saadav Aruküla kultuurimajas.

Heategevusliku õhtu DVD saab valmis tuleval nädalal. Plaadil on ka telesaate "Pealtnägija" Raasiku vallavolikogu tantsuõhtut käsitlenud saateid.

"Varas viis ära Aruküla rahvamaja valguspuldi ja teenitud raha eest kavatseme osta uue tehnika," ütles ETV saatele "Pealtnägija" Eesti ainsa tantsiva volikogu idee generaator Garina Paiste. Veebruaris meelitas Paiste kolleegid tantsusaali mõttega korraldada heategevuslik tuluõhtu, kus kohalikud poliitikud kehastuksid ümber TV kuulsa tantsusaate tähtedeks.

Tantsuproovides moodustati volikogu liikmetest 4 paari, igale paarile jagus 3 tantsu ja 3 kuud õppimiseks.

Kui märtsis Aruküla rahvamaja valgustehnika varguse ohvriks langes, otsustati ürituse tuludest just rahvamaja toetada.

Garina Paiste, kes ühtlasi ka Aruküla kultuuriseltsi tegevjuhi ametit peab, kutsus appi ka aktiivsemad külaelanikud. Küla trompetimängija pani kokku tantsuansambli, lauluõpetajad otsisid välja küla parimad viisipidajad, lasteaia rätsep õmbles uhked viini valsi kleidid ja tehnikat tundvad kohalikud panid üles videotehnika. Lavatagune kaamera tõi publiku ette kaadrid otse *green roomist* ja videolõigud tantsuproovidest. Elegantset sära lisas õhtule ka professionaalne žürii eesotsas esimehe Kristina Tennokeseaga.

"See oli lummas üritus, mida mina pole oma praktika jooksul veel kunagi korraldanud," ütles Paiste, "sellega oli seotud palju külaelanikke, kes kõik ühise eesmärgi nimel andsid endast parima." (Henri Reeder)

Raasiku elanikud ei tekitagi üldse prügi

■ Ligikaudu kolmandik Raasiku valla majapidamistest on pöördunud vallavalitsuse poole prügiveolepingu soodustuse saamiseks, täisvabastuse jäätmeveo lepingust on saanud vaid mõned üksikud.

Kaia Roots

kaia@harjuelu.ee

Ligikaudu 1500 majapidamisest, kellel peaks olema oma prügi-konteiner ja leping olmejäätmete veoks, on vallavalitsuse poole viimase aasta jooksul pöördunud 500 peret, et saada kas vabastus või leping soodsamatel tingimustel.

"Täisvabastust oleme andnud vaid üksikutele juhtudel, kui tõesti pere majas ei ela või ehitus on alles pooleli," ütles Raasiku vallavanem Andre Sepp.

Sageli leiavad inimesed ka seda, et prügikonteineri tühjendamise kord kuus, nagu näeb praegu ette kehtiv seadus, on

liiga sage, sest konteiner nii ruttu täis ei saa.

Prügikast jääb tühjaks

"Esimene lause, mis inimene vallamajja tulles ütleb on: "Mul ei teki prügi!" teine lause: "Mul tõesti ei teki prügi!" ja kolmas: "Mina oma prügi metsa alla ei vii!" iseloomustas Sepp inimesi, kes koduse jäätmemajanduse korraldamisel soodustusi tahavad.

Üldjuhul püüab vald käituda seadusekohaselt, mõnikord, näiteks üksikute vanainimeste puhul, on käiku lastud ka soodustused: kas võimaldatud prügikonteiner kahe kinnistu peale või tühjendamissagedust vähendada.

Enamik majapidamisi on aga jäätmeveo lepingu sõlminud, prügi veab Raasiku vallas AS VSA Eesti.

Rohkem infot

Kui varem korraldas vald kevaditi ka tasuta prügikogumiskampaaniaid, siis nüüd on need lõpetatud, sest sageli viisid inimesed siis ära aasta jooksul kogutud prahi. Endiselt kogu-

TEAVE

Raasiku jäätmeveo hinnad

- 150 l ja kuni 10 kg jäätmekott 58 krooni
- 140 l konteiner 48 kr
- 240 l konteiner 55 kr
- 370 l konteiner 80 kr
- 600 l konteiner 90 kr
- 800 l konteiner 110 kr
- 2500 l konteiner 305 kr
- 4500 l konteiner 580 kr

takse ringsõitudel vanametalli ja aiaprahti.

Külades on pakendi-konteinerid ning alevikes elektri-ja ohtlike jäätmete kogumiskohad.

"Inimeste teadvusse peaks jõudma, et jäätmetekitaja peab vastutama ka nende likvideerimise eest," ütles Sepp. "Oluline osa on teavitustööl: inimesed sageli ei tea, kuhu panna oma vana diivan, aku või värvipotsik."

HARJU ARV

7,4

- AS Steri esitas keskkonnaministeeriumile kiirgutegevusloa muutmise taotluse, milles soovitakse võtta kasutusele täiendavad kiirgusallikad 7,4 PBq (petabekrelli) ulatuses.

LÜHIDALT

Autole ette sõitnud jalgrattur hukkus

Harjumaal sai teisipäeva õhtul surma naine, kes sõitis jalgrattaga ette autole.

Õnnetus juhtus kell 21.11 Jõelähtme vallas Loo alevikus Saha teel, kus 57-aastane Juta sõitis ette peateel liikunud sõiduautole BMW 728, teatas siseministeerium.

Jalgrattur hukkus sündmuskohal.

BMW roolis oli juhtimisõigusega 21-aastane Martin. (HE)

Keila koolihoone ehituspakkumised lükati tagasi

Keila Hariduse SA nõukogu kiitis heaks uue koolihoone ehitaja leidmiseks korraldatud riigihanke komisjoni otsuse lükata kõik pakkumised tagasi.

Uue koolihoone ehitaja leidmiseks korraldatud riigihanke pakkumiste avamisel ja hankedokumentide ülevaatamisel selgus, et hanke-dokumendid ei vastanud tingimustele.

Kolme firma pakutud hinnad olid praktiliselt ühesugused - seda 162 milj krooni hinnaskaalal, vahega 0.06 %, mis ei andnud nõukogule kindlust pakkumuste objektiivsuses. (HE)

Hansapank kinnitas ametlikult nimemuutust

Hansapank kinnitas kolmapäeva hommikul ametlikus teates, et Baltimaade tuntuima ettevõtte nimeks saab alates sügisest Swedbank.

"Sel sügisel saab Hansapangast Eestis, Hansabankast Lätis ja Hansabankasest Leedus Swedbank," teatas pank. "Täielik üleminek ühtsele uuele nimele ja brändile on kogu Baltikumis plaanis lõpule viia sügiseks 2009."

Hansapanga grupi juht Erkki Raasuke ütles, et rahvusvahelised organisatsioonid tegutsevad kõigil turgudel ühe nime ja näoga.

Nimemuutuse täpsem ajastus sõltub vajalike ettevalmistuste kulust, märkis pank.

Swedbanki grupp tegutseb mitmetes riikides, teiste seas Rootsi, Soome, Norra, Taani, Hispaania, Hiina, Jaapani ja Balti turul.

Swedbank omandas Hansapanga aktsiad sajaprotsendiliselt 2005. aasta kevadel. (HE)

LÜHIDALT

Varimajandus hõlmab 7% Eesti elanike kulutustest

Eesti elanikud kulutasid eelmisel aastal seitse protsenti oma väljaminekutest kaupadele ja teenustele, mida ostsid teadlikult mitteametlikult ehk varimajanduse kaudu. Ümbrikupalka sai 14% kõigist töötajatest, selgus Eesti Konjunktuuriinstituudi uuringust.

Mitteametlikult maksti 2007. aastal eelkõige ehitus- ja remonditööde eest, järgnesid õmblusteenused ja elamispinna rentimine. Kaupadest osteti kõige rohkem mitteametlikult arvutikaupa ja küttepuid. Varimajanduse osakaal on Eesti elanike ostudes aastatega siiski vähenenud – 2000. aastate alguses oli selle osa 13 protsenti.

Uuringust selgus ka, et ümbrikupalka maksti eelmisel aastal 14 protsendile töötajatele, enamasti ehitus- ja teenindusettevõtetes. (HE)

Muuga sadam. Arhiiv

Muuga Container Terminali transiidimahud kasvavad

Konteineriterminali Muuga Container Terminal (Muuga CT) teate kohaselt pole transiit languses ning viimaste nädalate statistika põhjal võib rääkida kasvust.

Muuga sadamas tegutsev konteineritele spetsialiseerunud terminal Muuga CT tõdeb kaubavedude stabiilset kasvu ainult merelt, see tähendab importi ja transiitimporti.

“Viimastel nädalatel võib rääkida koguni Eesti transiidi kasvust,” ütles Muuga CT juhatuse esimees Sergei Artjomov.

Selleks aastaks plaanib ettevõtte konteinereid käidelda 210.000 ühikut (TEU), mullu oli terminali maht 181.000 TEU-d. (HE)

Täna avatakse Kiiul ehitusliiva tehas

Täna avatakse Kiiu alevikus uus ehitusliiva väärindamise tehas.

Kuiv Liiv OÜ toodab ühtlase koostisega, kuiva ja sõelutud liiva, mida pakutakse nii lahtiselt kui ka pakendatult.

Kuiv Liiv OÜ on Kuusalu vallas juba teine ettevõtte, mis tegeleb kohapealse maavara, liiva väärindamisega.

Toormaterjalina kasutab OÜ Kuiv Liiv Kuusalu ja Huntaugu karjääridest kaevandatud looduslikku liiva.

Tootmisprotsessi käigus see kuivatatakse, sõelutakse ning pakendatakse mugavatesse 1000 kg kottidesse ja 25 kg pakenditesse.

Ettevõttes kasutatakse kohalikku tööjõudu. Tööle hakkab kaheksa inimest, neist tootmises viis ning turunduses ja klienditeeninduses kolm. (HE)

Harku karjäärist viiakse välja ehituslubjakivi (pildil). Nabala lubjakivimaardla püsib puutumatusena, sest lõplikku selgust selle kohta, kas Nabalas saab üldse keskkonda oluliselt kahjustamata kaevandada, veel pole. Arhiiv

NABALASSE KAVANDATAKSE KAEVANDUSI

Uuring on alles esimene samm teadasaamise teel

■ Mai algul kogunesid Keskkonnaministeeriumisse Nabala lubjakivimaardlasse kavandatavate karjääridega seotud ettevõtjad ja kohalike valdade esindajad.

Regina Lilleorg
regina@harjuel.ee

Kohaletulnud soovisid tutvuda esialgse hüdrogeoloogilise ülevaatega selle kohta, kuidas võiksid karjäärid mõjutada põhjavett.

“Nabala lubjakivimaardla puhul on tegu looduslikult väga tundliku alaga, sellepärast peab ministeerium ülioluliseks koguda kavandatavate karjääride mõju kohta võimalikult palju teavet ja jagada seda kohalike elanikega,” ütles Keskkonnaministeeriumi keskkonnakorraldus- ja tehnoloogiaosakonna juhataja Rein Raudsep.

Neli karjääri

Tema sõnul korraldati kohtumine selleks, et koos kohaliku rahvaga läbi vaadata veel küllaltki algetapis olev uuring ja teada saada elanike muresid.

Ülevaade valmis Eesti Geoloogiakeskuse juhtiva hüdrogeoloogi Leonid Savitski juhtimisel. Töös hinnatakse nelja

kavandatava karjääri mõju nii põhjaveele kui ka elanike veevarustusele.

Olemasolevate ja värskest kogutud andmete põhjal modelleerisid geoloogid mudeli, mis näitab vee seisu nii kahe kui ka nelja karjääri töötamise korral.

Rahva lollitamine?

MTÜ Nabala Keskkonnakaitse Ühingu juht Mihkel Pukk: „Keskkonnaministeerium nimetas seda hüdrogeoloogiliseks uuringuks, mina nimetaksin seda otse valetamiseks,” ütles Pukk.

Tema sõnul on tellijaiks kaevandajad, mitte riik või sõltumatu organisatsioon. „Nabala Keskkonnakaitse Ühing seab selle uuringu mitte ainult kahtluse alla, vaid minu arvates on see lausa vale. Sisutihja rahva lollitamist pole mõtet teha.”

Kui kaevandajad taolist survet edasi avaldavad, siis jõuab informatsioon tegevuse kohta Euroopa Parlamenti.

Puki sõnul peaksid kaevandajad siiski otsima võimalusi kaevandamiseks mujal

TEAVE

Hüdrogeoloogiline ülevaade

- Ülevaade Nabala lubjakivimaardlasse kavandatavate karjääride mõjust põhjavee seisundile valmis Eesti Geoloogiakeskuse juhtiva hüdrogeoloogi Leonid Savitski juhtimisel.
- Töös hinnatakse nelja kavandatava karjääri mõju nii põhjaveele kui ka elanike veevarustusele. Analüüsiti ala, mis asub Keila ja Pirta jõe vahel, mille põhjapiir kulgeb piki Vääna jõe ning lõunapiiril on Pahlkla küla.
- Olemasolevate ja värskest kogutud andmete põhjal modelleerisid geoloogid mudeli, mis näitab vee seisu nii kahe kui ka nelja karjääri töötamise korral.

Allikas: Keskkonnaministeerium

ja uuringuteks raha mitte eraldama. Pukk ütleb, et kui kaevandajad taolist survet Nabala piirkonnale edasi avaldavad, siis jõuab informatsioon plaanitava tegevuse kohta Euroopa Parlamenti ja riik saab ebaõige suhtumise pärast loodusvaradesse tõsise noodi.

„Kaevandamine Nabala piirkonnas ei ole võimalik. Ei ole tehnoloogiat ja pole ühtki põhjust sellisesse kohta veerežiimi rikkuma minna.”

KMH annab vastuse

“Lõpliku selguse selle kohta, kas Nabalas on üldse võimalik keskkonda oluliselt kahjustamata

kaevandada, annab keskkonnamõju hindamise aruanne,” ütles Raudsep. “Samas peab kogu see protsess olema avalik, elanikud peavad saama esitada küsimusi ja ettepanekuid.”

Kaevandajatel on ees aastatepikkune töö, selgitamaks välja, kas kaevandamine Nabalas on võimalik ja kas Keskkonnaministeerium saab selleks loa anda.

Hüdrogeoloogiline uuring peaks alates tänasest Keskkonnaministeeriumi, Saku, Kiili, Kohila, Kose veebilehtedel kättesaadav olema, lubas Keskkonnaministeeriumi pressiesindaja Agnes Jürgens.

PRIA: pindala-toetuste taotlejaid oli 1000 vähem kui mullu

■ Kolmapäeva õhtuks, mil lõppes tänavune pindalatoetuste taotlusvoor, oli taotlusedokumentide PRIA-le esitanud 15 800 maaharijat – seda on ligi 1000 vähem kui möödunud aastal.

Mullu esitati PRIA-le tähtaegselt 16 763 pindalatoetuste taotlust, kokku laekus neid 17 550. Taotlusi saab esitada hilinenult kuni 16. juunini, kuid siis väheneb toetussummat 1% iga hilinenud tööpäeva kohta. Taotlusi laekub veel juurde ka posti teel.

PRIA regioonide osakonna juhataja Tea Tuulbergi sõnul taotleti tänavu toetust palju ka sellisele maale, millele varasematel aastatel pole taotletud. „Selle põhjal võib juba ette arvata, et kogupind kujuneb tänavu suuremaks kui möödunud aastal, ehkki taotlejate arv tõenäoliselt langeb. Seekord on esitatud küllalt palju dokumente ka selle kohta, et varasem maaharija annab kohustuse või toetuse taotlemise õiguse üle – väiksemad ettevõtjad annavad maa üle neile, kes harivad suuremaid maid korraga,” ütles Tea Tuulberg.

Nagu igal aastal, oli taotlejate tulv PRIA regionaalsetes büroodes suurim taotlusvooru lõpupäeval. Kolmel viimasel päeval laekus üle kolmandiku (6560) kõigist taotlustest, ent järjekorrad ei kasvanud siiski nii pikaks kui kardetud.

Kuigi koos taotlusvormide jm materjaliga saadeti taotlejatele eelnevalt koju ka põldude kaardid, tuli neid paljudel juurde küsida, kuna käimas on suurte põllumassiivide ümberjagamise katastripiiride järgi. „See on väga töömahukas protsess ning on taotlejaid, kellele jäi mõni kaart saatmata. Kõik vajalikud kaardid saadi meie maakonnakontoritest kätte, kuid PRIA vabandab tekkinud segaduste pärast taotlejate ees,” ütles Tuulberg.

Paljud on uurinud PRIAlt ka võimaluse kohta esitada oma taotlus elektrooniliselt e-PRIAs. Tänavu toimuski e-PRIA pilootprojekti, mille käigus süsteemi testiti. Laekus 45 pindalatoetuste e-taotlust koos kaartidega. Kuigi ilmnas ka tehnilisi probleeme, on Tuulberg lootusrikas: „Kui kõik läheb hästi, on järgmisel aastal juba kõigil soovijail võimalik oma taotlus esitada kodust arvuti tagant!”

Kuni oktoobrikuuni kestab dokumentide ja põldude kontroll. Ühtne pindalatoetus ja põllukultuuride toetused määratakse 1. detsembriks, keskkonnatoetused 25. jaanuariks. Toetuste väljamaksmise tähtaeg on 30. juuni 2009, ent tavaliselt on PRIA jõudnud pindalatoetused välja maksta juba oluliselt varem – talvekuudel.

Külatee. Arhiiv

Harku ja Anija vald nõustused parkide kaitse alt võtmisega

■ Harjumaa Harku vald nõustus täielikult ja Anija vald osaliselt maakonna keskkonnateenistuse ettepanekuga arvata väärtuse kaotanud pargid looduskaitse alt välja.

Harjumaa keskkonnateenistus soovib Harku valla Rannamõisa pargi, Anija valla Tuha dendraariumi ja Keila valla Tütnpu pargi looduskaitse alt välja arvata, kuna need on täis ehitatud või on sealsed väärtuslikud liigid hävinud.

Harku vallavalitsus teatas, et vallas ei ole Rannamõisa pargi looduskaitse alt väljaarvamisele vastuväiteid, ütles Harjumaa keskkonnateenistuse looduskaitse peaspetsialist Tiina Napp.

Anija vallavalitsus teatas keskkonnateenistusele, et on Tuha dendraariumi kaitse alt väljaarvamisele peamiselt nõus, kuid soovib kahe väärtusliku puu kaitse alla jätmist. Anija vald soovib jätta kaitse alla ühe seitsmeharulise ida-jugapuu ja 14-harulise hariliku elupuu.

Nappi sõnul on vaid kahe puu kaitse alla jätmise võimalik ning Harjumaa keskkonnateenistus asub Anija vallaga sel teemal läbirääkimisi pidama.

Keskkonnateenistus soovib arvata kaitse alt välja ka Keila vallas asuva Tütnpu pargi, kuid vallavalitsus ei ole ametlikult oma seisukohast keskkonnateenistust teavitatud. Keila vallavanema asendaja Koit Kelder ütles eelmisel nädalal Postimehele, et valla pargi looduskaitse alt väljaarvamisele vastuväiteid ei ole.

Eelmise aasta lõpus hindas Harjumaa keskkonnateenistuse kokku kutsutud viieliikmeline eksperdigrupp maakonna 15 looduskaitsealuse pargi seisukorda, et selgitada välja nende looduskaitsealine väärtus. Kuigi esialgu kavatsi kaitse alt välja arvata rohkem kui kolm parki, leidis komisjon, et pargid, millel on mingigi väärtus, peavad jääma kaitse alla.

Mai alguses tegi keskkonnateenistus ettepaneku kolm parki looduskaitse alt välja arvata. (BNS)

Anija mõisa park. Regina Lilleorg

KAITSE ALT VÄLJA

Aja kulg teeb oma töö ka parkides

■ Harjumaa keskkonnateenistus soovib arvata kaks kaitsealust parki, mis asuvad Harku ja Keila vallas, ning Anija vallas oleva Tuha dendraariumi looduskaitse alt välja.

Kristina Amor

kristina@harjuelu.ee

Hindamised näitasid, et aja jooksul on Keila vallas asuv Tütnpu park, Anija vallas paiknev Tuha dendraarium ning Harku valla Rannamõisa park kas täis ehitatud või on sealsed väärtuslikud puu- ja põõsaliigid hävinud.

Harjumaa keskkonnateenistuse looduskaitse peaspetsialisti Tiina Nappi sõnul on kõikidele omanikele ja valdadele ettepanekust teada antud.

Vana pargi hääbumine

Harjumaa keskkonnateenistus tegi ettepaneku võtta kaitse alla looduse üksikobjektina Tuha dendraariumis paiknevad mitmeharulised ida-jugapuu ning elupuu. Need puud väärivad kindlasti hoidmist.

Anija valla keskkonnaspetsialist Helle Palm sõnas, et vallavalitsus saatis Harju keskkonnateenistusele ettepaneku jätta osa Tuha dendraariumist looduskaitsealuste dendraariumide nimistusse.

„Ootame Harju keskkonnateenistuse otsust. Sellega võib aega minna,” sõnas Helle Palm.

Anija vallas on kaitse all veel näiteks Alavere park ning Anija mõisapark, samuti eraldi Anija looduskaitseala.

Muutused looduskaitstes

Keila vallas asuv Tütnpu park võeti kaitse alla aastal 1963. Tiina Napp Harjumaa keskkonnateenistusest sõnas, et tol ajal olid arusaamad looduskaitsest teistsugused.

„Tütnpu park võeti kaitse alla kui mets, kus kasvavad tavalised puud,” sõnas ta, „Keila

TEAVE

Kaitsealad

- Looduskaitsealal säilitatakse, kaitstakse, taastatakse, uuritakse ja tutvustatakse loodust. Looduskaitseala võimalikud võõndid on loodusreservaat, sihtkaitsevöönd ja piiranguvöönd.
- Maastikukaitseala on kaitseala maastiku säilitamiseks, kaitsmiseks, uurimiseks, tutvustamiseks ja kasutamise reguleerimiseks. Maastikukaitseala eritüübid on park, arboreetum ja puistu. Maastikukaitseala võimalikud võõndid on sihtkaitsevöönd ja piiranguvöönd.
- Piiranguvöönd on kaitseala maa- või veeala, kus majandustegevus on lubatud. Arvestada tuleb sätestatud kitsendusi.

vald hooldab metsatukka ja helilooja Konstantin Tütnpu auks püstitatud mälestusmärgi edasi. Sellel paigal on kultuurilooline tähtsus.”

Tiina Nappi sõnas, et Rannamõisa pargi väljaarvamise kohta ilmus vastukaja Rannamõisa elanikelt. „Tegemist oli tõenäoliselt mõõdarääkimisega, nemad kartsid, et kaitse alt arvatakse välja Rannamõisa maastikukaitseala. Rannamõisa park seavastu on tõesti täis ehitatud ja sel enam väärtust ei ole,” lausus ta.

Enne metsa lõppemist tuleb vaadata paremale, metsaraja lõpus paistab hall mälestuskivi. Tütnpu pargis kasvavad tavalised metsapuud, kohal on kultuuriline väärtus helilooja kodukohana. Mario Hinn

NÕUANNE

Võilill võib samuti kaunis olla

■ Linnaruumi või vanade parkide heaks ei saa üksikinimene suurt midagi ette võtta, kuid koduaed on koht, mille eest saab ise hoolitseda.

Kristina Amor

kristina@harjuelu.ee

Siin saab mõelda, kuhu istutada suvililled, mille värvihelgile pole võrdset vastast.

Toas või kasvuhoones ettekasvatatud taimed võib nüüd juba kas kasvuhoonesse jätta või õue istutada. Muidugi võib maikuu ette tulla öökülmi, millest aitab üle saada katteloor.

Kui on ruumikitsikus

Aknaalual kipuvad taimed pikaks venima. Väljavenimise vastu aitab tubane kasvukoht, mis peaks olema võimalikult valgusküllane. Vältida tuleb kõrvetavat päikest.

Väikeses potis oleva taime juurestik võib ruumipuudusse sattuda. Seetõttu tuleb taim ümber istutada suuremasse potti. Poti põhjas olevatest aukudest välja piiluvad juured on märgiks, et taimel on vähe ruumi.

Samuti võib hoolealuseid tõsta õue päikese kätte. Vältida tuleks nende esmakordset asetamist eredasse päikesesse.

Noort muru tuleb kuivade ilmadega regulaarselt kasta, et see hakkaks korralikult kasvama. Aednik Maili Leol peab praegu üheks tähtsamaks aiatööks võilille tõrjumist. Mõni aiaomanik võitleb ka näiteks margareeta või muruseemne segus oleva karjamaa-raiheinaga.

Ära tee sääsest elevanti

Karjamaa-raihein on muruseemne loomulik koostisosa. Taim on jõulise kasvuga, mis võib aiaomaniku ära ehmata. Karjamaa-raiheina ülesandeks on panna kevadel noor muru

kohe haljendama. Varsti jõuavad talle järele teised muruseemne segus olevad taimed.

Margareeta hävitamiseks murus võib proovida nii Roundupi kui ka Staranet. Esimene hävitab ka murutaimed, mistõttu tuleb muru uuesti külvata. Lisatööde vältimiseks on parem Starane. Kevadiseks umbrohuks on kanakoole, mida tuleks samuti selle preparaadiga pritsida. Roomav tulikas levib ka seemnetega, mistõttu tuleks niitmist alustada võimalikult vara. Nii ei jõua taim õitsemata hakata.

Starane aitab ära hoida ka ristikut, ohakat ja teelehte.

Eks kõik sõltub omaniku maitse-eelistustest, näiteks ristik või teeleht võib murus olla väga kena.

Puude ja põõsaste lõikamisega on selleks kevadeks samuti läbi.

Puittaimi ei tohiks lõigata pungade puhkemisest kuni täislehtimiseni. Suvel võib taas väiksemaid kärpimisi ette võtta.

Suvililli on laias valikus, nad sobivad nii aeda kui ka rõdule. Vali astri, lõvilõua, tsinnia või daalia vahel. Kristina Amor

Puukoolid säilitavad puude ja põõsaste istikuid talvel hoidlas või keldris.

Kui need alles nüüd välja tuuakse, on nad üsna raagus. Sellistel taimedel puhkevad pungad hiljem.

Sama liiki väljas talvitunud taimed võivad olla hoopis suurte lehtedega. Liiglehtinud istikule tuleb eelistada hoidlast või keldrist võetud puud või põõsast. Eelnevalt tuleks kontrollida pungade ja juurestiku tervist.

Eesti Filmiarhiivi direktori Ivi Tomingas sõnul on Rahvusvahelise Filmiarhiivide Föderatsiooni liikmeks vastuvõtmine võrreldav Euroopa Liiduga liitumisega. "Pidid täidetud olema teatud nõuded, mis näitavad meie professionaalset taset. Hea on see, et murede korral on rahvusvahelised liikmed nõus meile appi tulema," rõõmustab ta.

2x Regina Lilleorg

RIKKALIK KOGU HUVILISTE PÄRALT

Eesti Filmiarhiivi on igaüks teretulnud

■ Eesti Film 100 raames on viimasel ajal meedias sageli juttu Eesti Filmiarhiivist. Tänavu kevadel võeti Eesti Filmiarhiiv Rahvusvahelise Filmiarhiivide Föderatsiooni (FIAF) liikmeks.

Regina Lilleorg

regina@harjuelu.ee

Saue vallas elav Ivi Tomingas on Eesti Filmiarhiivi direktor 2001. aastast.

Ringkäiku tehes näitab naine hoiuruumi. Filmi-, foto- ja helisalvestiste kogud hoolega hoitud, säilitatud riiuleil õiges temperatuuris ja valguses. Majas on ruumid ka külastajaile.

Väärtuslikeim Pääsuke

Rikkalikust kogust nimetab Ivi Tomingas väärtuslikeimaks esimese Eesti filmitagaja Johannes Pääsukese loomingut, sealhulgas Eesti esimest mängufilmi "Karujaht Pärnumaal" (1914), ka Konstantin Märka ja Theodor Lutsu loomingut, Eesti Kultuurifilmi toodangut, Tallinnfilmi filmikogu.

Fotodest rääkides nimetab direktor J.Rieti, O.Wiikholmi, O. Vihandi, A.Käbi, H.Leppiksoni loomingut ning ETA fotokogu. „Üle kolmandiku fotode üldhulgast moodustavad pressifotod aastatest 1917–1996," lisab ta.

TEAVE

Eesti Filmiarhiiv

- Filme on üle 8000 nimetuse, nendest tehniliselt korrastatud ja arvele võetud 5 653 nimetust ja üle 31 889 karbi.
- Videofilme, valdavalt säilitamisel olevate filmide ümbersalvestusi on kokku 645 kassetti, sh 756 nimetust (pealkirja) originaaltoodangut.
- Ligi 500 000 fotodokumenti, arvele on võetud 528 fotoalbumit.

„Arhiivi kasutavad filmitootjad, televisioon, muuseumid. Näiteks võttis ajaloomuuseum meilt materjali suurnäituse „Iseolemise tahe" koostamisel," selgitab Tomingas. Kasutajaid on ka ajakirjanikud, ajaloolased, kodukoha uurijad, kirjastused, eraisikud Eestist ja välismaalt.

Kasutajaid rohkesti

„Viimati tegi Jaapani telekompanii saate Eestist ja ajaloo tutvustamiseks said siit ainekogu," naerab Tomingas. „Vähemalt paar korda aastas on siin Soome filmitagijad või telekanalid," räägib direktor. „Näiteks üks uurija Kanadast

tunneb huvi nõukogude-aegse kaubanduse vastu," ütleb Tomingas.

„Inimesed toovad enamasti omanikuta jäänud fotosid või on leidnud mõni filmikarbi. Ostame aeg-ajalt ka maakonnalehtedelt fotosid, et säiliks üle-eestilise sündmuste kroonika. Filme deponeerivad filmitootjad vabatahtlikult ja ka siis, kui Eesti Filmi Sihtasutus on rahastanud," jutustab Ivi Tomingas.

Maja ajalugu on põnev. Kunagi asus siin Tallinna Garnisoni Sõjaväe Komandantuur. Kongid on alles, ka kartser. Pooltel kongidel on uksest eest ära tõstetud. „Üks kasutatakse

filmivõtetel nii sageli, et me ei ole neid enam ette tagasi pannud," naeratab Ivi Tomingas. „Ja kummitab siin ka, üks vana polkovnik olevat pärast kartsa sattumist häbi pärast hinge heitnud. Tema siin liigubki," muigab direktor.

Rõõm kolleegidest ja tööst

Avala pilgu ja ääretult sooja suhtumisega naine on arhiivis töötanud 1985. aastast.

„Ükski päev pole igav olnud, vastupidi inimeste arvamusele arhiivist. Ja huvitavaks teeb töö erinevatest ajastutest pärit filmide, fotode ja helisalvestistega, mida siin arhiivis säilitame," särab direktor. „Suur rõõm on olla kolleegide keskel, kes töötavad pühendunult, ehkki palganumbrid on väikesed. Mu kolleegid on väga toredad inimesed!"

Muredest räägib naine ohtes: „2000. aastast pole hoone renoveerimisel midagi tehtud. Hoidlapinda oleks väga juurde vaja, aga paraku saab riigi kokkuvõtte alguse ikka meesugustest napi eelarvega asutustest."

Arhiivi võib kasutada igaüks. „Enne võiks uurida kodulehekülge, kus on ka andmebaas filmide ja helide kohta või saata päring.

Kas näiteks on midagi Keila-Joa või Konstantin Pätsi kohta või muudel teemadel. Kõik kasutajad on teretulnud!" julgustab direktor huvilisi.

Endise komandatuuri kongide eest ära tõstetud uksi veel tagasi ei panda, filmivõteteks läheb uksi sageli vaja.

TEAVE

Side areng

- Postiteenistus Eestimaal on niisama vana kui Eesti riik. Seetõttu on sobiv Eesti posti juubeliaastal heita pilk tagasi iseseisvuseelsest aastastesse.
- Toodud protokollist 95 aastat hiljem veetakse küladesse post laiali endise Arudewahe kroonu viinapoe asemel Ääsmäe postkontorist postiautoga, mis sõidab päevas läbi 120 km.
- Sellele lisaks seavad teedel veel AS Express Posti ja AS Eesti Posti autod ajalehtede ja firmade reklaamiga.

Postivedu Saue vallas aastal 1914

(Väljavõte Saue vallavalitsuse protokolliraamatust)

Walla postimehe Konstantin Samsi palve peale talitaja pani volikogule ette temale määratud posti weo palka 300 rubla peale kõrgendada sellepärast, et praegu saadawad 150 rubla hobuse pidamiseks ei jätku.

Volikogu seda asja läbi waadates leidis, et posti kätte saamine kaugemasse walla-piiridesse wallamajast väga raske ja tülikas, mikspärast ühel häälel otsustas postimees Konstantin Samsile 1sest detsembrist s. a. peale hakates 300 rubla postiweo palgaks lubada selle tingimusega, et tema iga päewase posti ärawiimise ja toomise Saue platformi juurest postiwagunist Nr. 39 peab ka waldas laiali wiima ja posti kirjad kaugemasse kohtadesse ära tooma järgmiselt:

Iga kesknädali ja laupäew peale lõunat Walingu "Kokale", Jõgisu "Mäe" poodi,

Woore "Matsile" ning Arudewahe kroonu wiinapoe juure;

Iga teisipäew ja reede Jälgimäe "Sillaotsa" poodi ja Tänasilma "Kopli" peresse;

Iga esmaspäew ja neljapäew peale lõunat Uksnorme "Koordile" ja Saku koolimajas, missuguste tingimustega Konstantin Sams nõus oli.

Peale selle muretseda 3 wälist posti kirja kasti:

Üks "Arudewahe wiinapoe juure, teine Saku koolimaja ja kolmas Jälgimäe "Sillaotsa" poe juure.

XVII sajandil rajatud Jõelähtme postijaama esine. Arhiiv

KADUNUD MÕISAST AJALUKKU

Koppelmanni mõisahärä poeg, M. J. Eisen ja sinimustvalge

■ Posti Peavalitsuse trükikojas 1923. aastal ilmunud raamatukeses "Üleriiklike asumite nimestik" on kirjas Koppelmanni küla, mida on nimetatud ka Koppelmaa külaks. Asub see Harju maakonnas, Saue vallas.

Aino Lehtmets

Seal on kirjas, et lähim postiasutus, telefon ja raudteejaam on Sauel ja asuvad Koppelmaalt 9 km kaugusel. See kõik oli 85 aastat tagasi, aga annab siiski mingi ettekujutuse mõisa asukohast.

Praeguse juhatuse järgi asub mõis 2 km kaugusel Jõgisoo teeristist, kus on ka vastavad teeviidad.

Palju omanikke

Esimesed teated mõisast pärinevad 1566. aastast. Esimene mõisaomanik oli Bengt Johansson. Järgnevate aastasade jooksul käis mõis läbi paljude valdajate käest.

Täna huvitab meid Koppelmanni mõisa eelviimane omanik Gustav Ederberg. On teada, et ta oli 1859. aastal, kui sündis poeg Friedrich Wilhelm, Haljala kihelkonnas Kavastu mõisas valitseja. Kirikuraamatus on poja sünni kirjapanemisel märgitud isa Kustaw ja ema Juula. Üheks ristivanemaks on märgitud Baron R. v. Maydell. Nimede järgi võib arvata, et Kustaw ja Juula olid eesti soost.

1880. aastal ostab Gustav Keila jõe vasakul kaldal paikneva väikese Koppelmanni mõisa.

Mõis oli kahekorruseline, kõrge katusega kivist hoone. Ehitatud 18. ja 19. sajandi vahetusel. Ederbergid valitsesid Koppelmaal kuni 1910. aastani.

Koos Eiseniga

Poeg Friedrich Wilhelm käis koolis Kavastu naabermõisas Loobul. Hiljem on ta õppinud veel Raplas ja Tallinna gümnaasiumis.

TEAVE

Koppelmann ja sinimustvalge

- Koppelmanni mõisa omanik kuni 1910. aastani oli Gustav Ederberg.
- Tema poeg Friedrich Wilhelm Ederberg oli kirjamees ja tõlkija.
- F.W. Ederberg õppis koos M. J. Eiseniga.
- Ederberg ja Eisen olid Eesti Üliõpilaste Seltsi asutamise juures.
- 23. mail 1884 pühitses EÜS Otepää kirikumõisas sinimustvalge lipu.

Esimesed teated Koppelmanni mõisast pärinevad 1566.aastast. Esimene mõisaomanik oli Bengt Johansson. Järgnevate aastasade jooksul käis mõis läbi paljude valdajate käest.

Arhiiv

külaliste vastuvõtjad. Vähemalt ühe suve elasid sõbrad Eisen, Mohrfeldt ja Sarapik minu juures, kus mõisa terve ülemine kord oli meie hooleks. Peale õppimise ja lugemise käisime rohkesti ilusas looduses, jões suplemas, paadiga sõitmas, kalu ja vähke püüdmast. Eisen tegi küll ka mõnda kaasa, aga ülim asi oli tal siingi töö.

Tähtsaim rahvuslik asutus tol ajal, millest meie suure huvi ja armastusega, isegi vaimustusega osa võtsime, oli Eesti Kirjameeste Selts.

Sinimustvalge sünn

Kohe mõni päev pärast meie üliõpilaseks saamist võeti meid uuteks EKS-i liikmeteks vastu. Meid oli 5 üliõpilast: Eisen, Ederberg, Tiedemann, Alfred Sperrlink ja Raska.

Ainult 7 koosolekut saime rahus ja rõõmus osa võtta. Siis tuli 28. augustil 1881 ajalooline lahkumine ja lõhenemine. 27 liiget astus välja, viimaste hulgas ka meie viiekesi."

Et eesti üliõpilastel oleks ka

koht kooskäimiseks, andsid 23. mail 1881. a. Mohrfeldti ja Bergmanni korteris oma nimed üles "Vironia" korporatsiooni asutamiseks 15 üliõpilast, nende seas ka Ederberg ja Eisen.

17. septembril 1881 peeti teine asutajate koosolek, kus korporatsiooni värvideks määrati sinimustvalge.

"Vironiat" ei tunnistanud ja 26.märtsil 1882. a. oli "Vironial" lõpp.

Uuesti tulid Eiseni ja Ederbergi korteris Tartus Jakobi tn 17 kokku 8 meest Eesti Üliõpilaste Seltsi asutamiseks 6. veebruaril 1883. a. nüüd juba ka lühikese põhikirjaga.

Need mehed olid: Eisen, Ederberg, Laurentz, Mohrfeldt, Reiman, Tiedemann, Tischler ja Undritz.

23.mail (4.juunil) 1884.a. pühitses EÜS suure siidlipu Otepää kirikumõisas. Selline on seos Koppelmaa mõisal, selle omaniku pojalt Ederbergil ja Vigalast pärit Eisenil sinimustvalge lipuga, mis nüüd on Eesti riigi lipp.

M. J. Eisen.

Arhiiv

TALU NALJA

Tõestisündinud lood Maidla ja Ääsmäe kandi kolhoosidest

Ajad lähevad karmiks

Algab kahe lehma pidajate likvideerimine ja otsuse peab täide viima kolhoosi esimees, sest selline on juhatuse otsus 1957. aastal. Vaene esimees!

Juba varem, 1950.aastal on avastatud kolhoosnike lautades varjatud loomi alljärgnevalt: 2 hobust, 6 lehma, 10 lammast ja 13 siga.

Huvitav, kui kahe lehma pidajad lähevad esimehe käe läbi likvideerimisele, mis saab siis nendest, kes veel hobust salaja peavad.

Tundub, et esimees ei ole olnud oma ülesannete kõrgusel, sest 3. augustil 1961 on paljudel veel kaks lehma.

Nüüd kohustatakse juba veterinaarveltskrit ja revisjonikomisjoni esimeest

omakorda kindlaks tegema isikud, kellel on kaks lehma, et need likvideerida! Jällegi jääb arusaamatuks, keda peab likvideerima, kas lehma või lehmapidajaid! Et küsimus päevakorrast maha võtta, oleks kindlam küll olnud lehmapidajad likvideerida.

Igal kolhoosnikul püss?

Tundub küll, et 1959. astal oli mõnes kolhoosis igas kolhoosiperes veel mingi laskeriist olemas. 2. augustil on juhatuse võtnud vastu järgmise otsuse: "Seoses sellega, et röövlinnud on hävitanud palju kanu, tuleb olukorda parandada ja tarvitusele võtta järgmine abinõu – inimene, kes laseb maha ühe röövlinnu kanala territooriumil, saab 5 normipäeva."

Ka nii võib kukkuda!

Lugu kolhooside algusaastatest. Mõned mehed ei astunud kolhoosi liikmeks. Nad tegid kas kodutöid või said mõne rahalise otsa. Naised astusid kolhoosi liikmeks ja käisid iga päev truult tööl. Ühel päeval pandi need naised seinalehte, kelle mehed ei osalenud kolhoositööl. Naisi süüdistati selles, et nad mehi üleväl peavad ja keelavad ühismajandisse tööle minemast.

Sel ajal jagati tööülesandeid hommikuti talli juures. Ühel hommikul tuleb Salme tööde jagamise ajal talli juurde longates, hoiab puusast kinni ja oigab valju häälega. Teised tunnevad talle kaasa ja tahavad teada, mis juhtus. Salme lahkelt seletamas: "Kukkusin seinalehest alla ja sain viga!" Salme oli üks

neist naistest, keda süüdistati mehe tööle mittelubamises. Nimelt oli see artikkel, kus Salmest ja tema mehest juttu, hommikul kontori põrandal vedelnud. Seda ja teisi Salme krutskeid jutustatakse külas veel tänapäevalgi.

Kontorirottide kaitseks

Kolhoosi kontoris töötas kaks vallalist naist. 1957. aasta aprillikuus otsustas juhatuse kontori ametlikuks tööajaks määrata kella 9–18-ni ja võtta kaks normipäeva maha neil, kes viibivad tööajal kontoris joobnud olekus.

23. septembril on taas päevakorral kontoris töötavate naiste töötingimuste parandamine ja juhatuse võtab vastu järgmise otsuse: "Kontoritöötajate edukaks

töötamiseks parandada distsipliini. Ilma loata keelata igasugused ajaveetmised kontoriruumis, mis segavad kontoritöötajate tööd. Eriti ilmneb seda traktoristide käitumises. Ühtlasi teha neile teatavaks käesolev otsus. Otsuse mittetäitmise korral võetakse nad kolhoosi juhatuse poolt vastutusele!"

Kolhoosielu.

Arhiiv

KOMMENTAAR

Kliimamuutused ja energiapoliitika

Toomas Roosileht

Kolumnist

Iga riigi keskkonnapoliitika põhineb veendumusel, et majanduskasv, sotsiaalne areng ja keskkonnakaitse aitavad parandada elukvaliteeti.

Need valdkonnad on omavahel tihedalt seotud. Et järeltulevad põlvned saaksid nautida paremat elukvaliteeti, tuleb hoolikalt jälgida nendevahelist tasakaalu.

Panus taastuvatele energiaallikatele

Kliimamuutus, bioloogilise mitmekesisuse vähenemine, saasteohud tervisele, loodusvarade raiskamine ja jäätmete liigne tekitamine — need on tänapäeva kõige olulisemad keskkonnaprobleemid.

Mai algul tuli Eestis 50 000 inimesel tõsiselt pingutada, et tuhandeid tonne olmeprügi loodusest ärastada. Viimastel aastatel on sagenenud vaidlused selle üle, kas kliimamuutuste taga on inimtegevus või mõjutab maakera saatust ainult päike ja inimese jõud ei käi loodusjõududest üle. Oleme teatud mõttes nõiarings - elu säilitamiseks vajame energiat. Energiat läbimõtlematult tootes saastame aga keskkonda, see tähendab, et ka inimest. Kuidas jõuda puhtama energiani, selle üle murtakse pead kogu maailmas. Euroliit on seadnud eesmärgiks, et võitlus kliimamuutustega kulgeks käsikäes energiavarustuse turvalisuse suurendamisega. Üks võimalus vähendada sõltuvust välistest energiaallikatest on kasutada rohkem taastuvaid energiaallikaid.

Umbes 80 protsenti Euroopa Liidu tarbitavast energiast saadakse fossiilkütustest: naftast, maagaasist, kivisöest ja põlevkivist. Märkimisväärne ja samas kasvav osa sellest imporditakse väljastpoolt, mis muudab ELi haavatavaks, kui tärned vähenevad või hinnad tõusevad. Kui energiatarbimist ei kontrollita ja kasutatavate kütuseliikide turuosa ei muudeta, võib aastaks 2030 imporditava nafta osakaal tõusta 93 ning gaasi osakaal 84 protsendini. Samuti ei ole nende kütuseliikide kasutamine jätkusuutlik, kui EL soovib vähendada kliimamuutuste mõju.

Kuidas ohjeldad kliimamuutust?

Kui soovime kliimamuutust vähegi ohjeldada, siis peab Eesti koos teiste riikide ja piirkondadega andma omagi panuse. Euroliidu eesmärk on 2050. aastaks saada üle 50 protsendi energiatootmises, tööstuses, transpordis ja kodumajapidamistes tarbitavast energiast mittefossiilsetest kütustest. See eeldab tuule- ja päikeseenergia, biomassi ja orgaanilisest ainest toodetava biokütuse kasutuselevõttu. Järgmine samm võiks olla vesinikul põhineva energia väljaarendamine.

Enamik meie lugejaid on ilmselt kursis sellega, et ELis on atmosfääri paisatavatele süsinikdioksiidi heitkogustele kehtestatud piirmäärad. See aitab peatada kliima soojenemist. Ettevõtetele on eraldatud lubatud heitkoguste kvoodid. Kvoodiga ettenähtust rohkem heitkoguseid tekitavad ettevõtted võivad osta kvote juurde ettevõtelt, kes neile eraldatud kvote ei ammenda. See soodustab tõhusamat energiakasutust, vähendab saastamist ning aitab täita ELi poolt Kyoto protokolliga kliimamuutuse suhtes võetud kohustusi.

Praeguste rahvusvaheliste kohustuste uuendamisel 2012. aastal teeb EL arenenud majandusega riikidele ettepaneku vähendada aastaks 2020 kasvuhoonegaaside heitkoguseid 30 protsendi võrra, võrreldes 1990. aasta tasemega. Sõltumata teistest riikidest, on EL võtnud vastu kohustuse vähendada 2020. aastaks kasvuhoonegaaside heitkoguseid vähemalt 20% võrra.

Samuti kavatseb EL heitkoguste vähendamise nõudeid laiendada suuremale hulgale tööstusrajatistele. ELis ohustab lennukite heitkoguste kasv rohkem kui neljandiku ulatuses muuta tühiseks 2012. aastaks kavandatud kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise.

TEAVE

Euroliidu ettepanekud

- Hoida kokku 20 % energiast, võrreldes prognoositud energiatarbimisega aastaks 2020;
- suurendada 2020. aastaks taastuvenergia osakaalu 20 %-ni kogu energiatarbimisest;
- suurendada aastaks 2020 biokütuste osakaalu vähemalt 10%-ni kogu bensiini- ja diislikütuste tarbimisest eeldusel, et turule tulevad säästlikud teise põlvkonna biokütused, mida toodetakse toiduks mittekasutatavatest kultuuridest;
- vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid vähemalt 20% aastaks 2020;
- luua energia siseturg, mis toob kasu igale üksikisikule ja ettevõttele;
- seostada ELi energiapoliitika paremini teiste valdkondadega, nt põllumajanduse ja kaubandusega.

Eesti Energia, kes on olnud aastaid tuuleenergeetika vihasemaid vastaseid, plaanib sellesse valdkonda tohutuid investeeringuid.

Arhiiv

MUUTUSED ENERGIAPOLIITIKAS

Energia ning demokraatia

■ 1997. aastal ühinesid maailma riigid Kyoto protokolliga ehk kliimamuutuste konventsiooni raamlepinguga.

Marek Strandberg

Eestimaa Rohelised

USA on täna ainus riik maailmas, kes pole lepet ratifitseerinud. Neil on muidugi omad kaalutlused, sest nad on kõige enam uusi energiatehnoloogiaid arendav riik.

Eesti Energia on pikka aega eelistanud odava energia tootmist. Aga odavate kaupadega on nii nagu ikka: näiteks odavad Hiina kaubad sünnivad hiinlaste tervise ja looduskeskkonna arvelt. Sama on juhtunud ka Eesti elektriga. Inimeste tervise, looduskeskkonna ja puhta vee raiskamisel põhinev elektritootmine on ajast ja arust.

Muutuste tuuled

Tänu Euroopa Liidu survele on tänaseks taastuvenergia hinnatase investeringuile sobiv. Eesti Energia, kes on olnud aastaid tuuleenergeetika vihasemaid vastaseid, plaanib nüüd sellesse valdkonda tohutuid investeeringuid.

Hiljutisel energeetikafoorumil teatas Eesti Energia juht Sandor Liive, et nad ei näe enam põlevkivienergeetikasse investeerimisel perspektiivi. Selline suunamuutus on loomulikult igati kiiduväärne.

Paljud tegijad ja otsustajad pole lihtsalt aru saanud, milline on Kyoto leppe sõlmimise hetkest energeetika arengutee. Selle üleilmse poliitilise mõjuri alahindamine on tekitanud ka Eesti energeetika arengus olulise mahajäämuse.

On ikka vahe küll, kas olnuks arukas tellida näiteks tuulegeneraatoreid aastate eest, kui nende hind oli u 1 euro vati kohta või teha seda praegu, kui hind on juba 2 ja enamgi eurot. Pealegi on täna suure nõudluse tõttu tekkinud tellimisjärjekorrad.

Pole ühist seisukohta

Kliimamuutuste küsimuses on mitmeid arusaamu. Teaduslikus mõttes täpset teadmist meil

maailma kliimamasina kohta polegi. Seda kahel lihtsal põhjusel: esiteks on isegi tänaste arvutusvõimsustega nii, et pikaajaliselt täpseid prognoose nii kliima kui ilma kohta on raske teha; teiseks ei saa me kliima asjus teha korduvkatseid, mis on teadusliku kinnituse ainus kindel ning äraproovitud vorm. Vaadeldgem erinevaid variante.

1. Kui eeldada, et kliimamuutused on inimtekkelise loomuga ning uuendada ja muuta tehnoloogiaid, võib mõju kliimale olla inimese seisukohalt positiivne.

2. Kui aga kliima ei sõltu inimese tegemistest, on tehnoloogiate uuendamisel vähemalt positiivne mõju majandusele ning säästlik elamine ei jookse mööda külgi maha.

3. Kui kliimamuutused pole inimtekkelised ja me ei tee ka mitte midagi nende oletatavate muutuste vältimiseks, on tulemus määramatu. Majandus küll võib, aga ei pruugi areneda järgmisele tehnoloogiataaselele.

4. Kui aga kliimamuutused on inimtekkelised ja me ei võta midagi ette oma mõju vähendamiseks loodusele, võib tulemus olla inimkonnale ebameeldiv.

Seega on kliimamuutuste inimtekkelisse loomusse panustamine ette teaduslikust, vaid ennekõike ettevõtteasutuspõhimõttest lähtudes oluline.

Säästame ka ennast

Oluline on energiatarbe ohjamine.

Ettekujutus, nagu peaks näiteks Eesti energiatarve kasvama maailmaga samas tempos, on ekslik. Maailma energiatarbe kasvu põhjuseks on rahvastiku kasv ja kolmanda maailma majanduse intensiivistumine. Eestis midagi sellist ei ole.

Nii on meil möödapääsmatu kavandada ja kujundada oma energiavajadust. Seda veel enne, kui hakkame planeerima ning

investeerima uutesse energia- tootmissüsteemidesse.

Energiakokkuhoiu suurimaks allikaks meie oludes on elumud ja kontorid.

Passiivmajades (maja, milles puudub aktiivne küttesüsteem) väheneb elu- ning tööruumide energiavajadus 4-10 korda! Tehnoloogiad arenevad kiiresti ning majandus on paindlik. See aga tähendab, et igavesti odavaid energiaallikaid ei ole. Nendeks ei ole ei halud ega tuumaenergia.

Puidukütus kallineb sellisama kliimahoole tegevuse tõttu: Eestisse ehitatavad kaks suurt soojus- ja elektrikoostootmisjaama tõstavad paratamatult biokütuse hinda. Nii ei aita tulevikus ka see, et elanikel on ahjuküte. Kui ei panustata energiasäästu, on see pea niisama kulukas kui mistahes muud kütteviisid.

Demokraatia hoiab

Täna majanduslanguses püüavad valitsus ja neid toetavad ettevõtjad iga hinna eest muuta loodust kapitaliks, millega korvata kehvalt kavandatud äri. Liiga suurtena rajatud metsatööstused on täna põhjuseks, miks soovitakse kontrollimatult kasutusele võtta ka metsa. See soov on sisse kirjutatud uue metsaseaduse eelnõusse.

Mitmed ehitusfirmad püüavad oma kokkukuivavat turgu ja konkurentsivõimet korvata ehituspakivi kaevandustega. Need aga riivavad kohalike elanike huve ja ohustavad olulisi püsiväärtusi. Harvad pole ka juhtumid, kui kohalikud omavalitsused ei vaevu esindama mitte elanikke, vaid keskenduvad juhuärde toetamisele.

Olen veendunud, et omavalitsustes on vaja jõulist demokraatiauuendust. Ja see peaks olema inimestele valimiste vahepealsel ajal hääleõiguse andmine, et otsustada oma omavalitsuse asjade üle. Selline põhimõte toimib ka Šveitsis üle

TEAVE

Kyoto protokoll

- Jaapanis Kyoto linnas sõlmiti 1997. aasta detsembris riikidevaheline kokkulepe, mida nimetatakse Kyoto protokolliks
- Kyoto protokoll on rahvusvaheline leping, millega ligikaudu kolmandik maailma riikidest nõustub vähendama või hoidma kasvuhoonegaaside õhkupaiskamist 1990. aasta tasemel. See on esimene samm võitluses ülemaailmse soojenemisega.
- Protokoll jõustub, kui selle on ratifitseerinud niipalju riike, et nende summaarne süsinikdioksiidi emissioon ületab 55% kogu maailma süsinikdioksiidi emissioonist.
- Eesti ühines Kyoto protokolliga 17. novembril 1998. Eestil tuleb ajavahemikus 2008–2012 kasvuhoonegaaside heitkoguseid vähendada 8%, võrreldes 1990. aastaga.

saja aasta ning seda kutsutakse otsedemokraatiaks. Sellise põhimõtte alusel oleks kohalikel elanikel eelnõude ja otsuste algatamise ja nende rahvahääletusele panemise õigus. Selline lähenemine parandaks kindlasti kogukondade ja omavalitsuste suhet ja paneks omavalitsusi rahvaga rohkem arvestama.

Kliima- ja keskkonnasõbralik riik eeldab arukat suhtumist energia- ja ressursisäästu. Liigrikkuse ja loodusliku tasakaalu mõistmise ja selle säilimise nimel tegutsemiseks peab olema ka rikkalikult kultuur ja mitmekesisem demokraatia.

Maailma energiatarbe kasvu põhjuseks on rahvastiku kasv ja kolmanda maailma majanduse intensiivistumine. Eestis midagi sellist ei ole.

MÄLUMÄNG

Kevadmemento 2008

11. mänge

1. NKVD näidisprotsessidel 1945-1946 mõisteti 85 kõrgemat saksa sõjaväelast surma. Neid süüdistati Katõni massimõrva korraldamises. Samal ajal oli Rahvusvahelise Punase Risti komisjon juba 1943. a kindlaks määranud surnukehade haudapaneku aja (1940). Kuklalasud olid sooritatud sakslastelt osetud relvadega. Üks tunnistajatest on hiljem märkinud, et nõukogude nagaan poleks sellisele koormusele vastu pidanud. Millise relva jäljed reetsid aga mõrvarite päritolu?

2. Kes oli see loodusteadlane, kes hakkas 19. sajandi alguses elusolendite liikide hävingut põhjustavate sündmuste kohta kasutama mõistet "revolutsioon" (pr revolution — ümberpööramine)?.

3. Nõva lahes asub Eesti seni teadaolevaist rändrahnudest suurim. Ta lebab merepõhjas umbes 11 m sügavuses. Mis nime kannab see rahn?

4. Mis firma tarnib Pekingi 2008. aasta tarbeks 1000 autot, mis on mõeldud sportlaste, ametnike ja VIP-külaliste transpordiks?

5. 20. sajandil valitses Euroopas üks kuningas, kelle nimi tähendas kohalikus keeles lindu. Kes see oli?

6. Millest on jutt? Selle kogumine ja neelamine on Hiina meditsiini järgi seksuaalsuse edendamise üks looduslikest viisidest. Sellest räägitakse kui "kuldsest vedelikust" ja "lillilise tiigi veest" ning vanad hiinlased pidasid sellest kõrgelt lugu, kuna see ergutas seksuaalsust ja tugevdas immuunsust ning lükkas edasi vananemist.

7. Millistel olümpiamängudel osalesid esmakordselt kõigi viie maailmajao sportlased?

Vastused saata hiljemalt teisipäevaks aadressil: evi@harjuelu.ee

10. mänge vastused: 1. Šveits, 2. monpansjee, 3. Kim Jong Il (P-Korea), 4. 12 tunni jalgrattasõit, 5. Arthur (Art) Ross, 6. hobune, 7. Kr. Jaak Peterson. Kõsimused koostas Peeter Kubo

LOE JA IMESTA

Uskumatu, aga tõsi

• Inglismaal mõeldi välja uus spordiala neile, kes on mitesportlikud, pehmelt öeldes tusedad. Uue võistlusala mõte on selles, et ainult kõhu abil lükata vastane välja 5 m² suuruselt matilt. Võistlejate kehad määratakse enne matši kokku paksu õlikihiga. Uus spordiala, mis sarnaneb veidi sumoga, kogub üha suuremat populaarsust. Selliseid võistlusi peetakse õllepubides. Õllekoht on ju selles võistluses üks edu tingimus.

• Inglise proua Edna Gabell hakkas tegelema akidoga 75-aastaselt. Poolteise aasta pärast oli auväärsel daamil juba kollane vöö.

Ta ei mõtlegi katkestada, sest eesmärk on tal must vöö. Proua on vabanenud depressioonist, artriidist ja tunneb endas uut elujõudu. Vapper vanamamma ei näe selles midagi erilist. "Tavaline sportlane, tagasihoidlikud tulemused," väidab ta.

• Mida kõike ei aseta inimesed lähedaste haudadele, need võivad olla ausambad, kellatornid, mõned katavad hauaplatsi mänguasjadega. Mõnel kalmul on kadunu kuldne Rolex'i kell ja mõnel mersu. Ühele Iisraeli naisele, kes eluajal armastas telefoniga lobiseda, pandi hauale suur kivist ja terasest mobiiltelefon. Muide, see on ehtne: kui nuppudele vajutada, kuulub kutsuv heli. Jääb mulje, et kohe kostab sealt

ka väsinud hää: "Inglite kantselai kuuleb!"

• Uus-Meremaa professor Robert Greenway väidab, et energiline tants vähendab organismi sattunud mürgi tugevust.

Ta väide põhineb indiaanlaste kogemustel, mil juba poolteist tuhat aastat tagasi kasutati tantsu mürgist vabanemiseks. Täielik tervenemine võis võtta vahel terve ööpäeva.

• Ühe väikese briti linnakese kiriku vikaar otsustas pärast seda, kui ta oli tagajärjetult püüdnud saada raha kiriku remondiks, hakata ärimeheks. Ta pakkus reklaamifirmadele võimalust reklaamida oma

Sumo.

toodet või teenust kirikutornis. 70 kõrgust torni näevad iga päev tuhanded möödujad. Bisnis on paljutootav.

• Maailmas polevat kasutuid asju, igast asjast võib inimestele kasu olla. Indias mõeldi, kuidas saada kasu juuksurite jutukusest. Ühes linnas, kus on üle 60 miljoni elaniku, võtsid habemeajajad endale ülesandeks hakata tutvustama rasestumisvastaseid vahendeid, et saada sündivus kontrolli alla.

• Suurbritannias elavad koerad jagavad oma peremeestega kõiki nende rõõme ja muresid. Inglise koerad on ülesöödetud ja kannatavad rasvumise all. Milline endast lugupidav peni keelduks veel ühest yorkshire pudingust niisama tuseda peremehe laualt? Peremees on aga suur loomasõber.

• Igaüks teab, et hambaid peab iga päev puhastama. Zürichi ülikooli teadlased tõestavad aga vastupidist. Nad leiavad, et selle asemel, et hommikul suus hambaharjaga urgitseda, võiks süüa ära paar värsket porgandit või mõne kõva ja hapu õuna. See on palju tervislikum kui hambapasta. Selle üle rõõmustavad kõige rohkem Šveitsi lapsed, kel on nüüd lausa teaduslikult põhjendatud õigus keelduda sellest ebameeldivast ja tülikast protseduurist.

Kogunud Rita Tamm

Musta kübara mõrv

Inspektor Smith näitas detektiiv Brownile daamikübarat. "Mulle on see ainus asitõend, mis meil Marcia Davenporti mõrva lahendamisel abiks on." "Kas sellesama kaunitari, kes täna hommikul surnuks kägistatuna leiti?" — "Jah, tal oli seljas pikk litritega kaunistatud must õhtukleit, kuid ta oli palja peaga." Inspektor vajutas sisetelefoni nupule ja andis käsu Fowler sisse tuua. Fowler, kena noormees, lausa pakatas vihast. Ta ütles järsult: "Muidugi lahkusin ma peolt varem. Aga ma ei viinud Marciat oma autoga koju." "Mul on tunnistaja," väitis inspektor, "Bill White, Marcia saatja, kes väidab, et kaunitar lahkus vara ja just nimelt teie seltsis. Me leidsime selle kübara teie autost. Bill nägi seda ja kinnitab, et just see kübar oli Marcial peas, kui ta teie seltsis lahkus." "Keegi võis ju selle varastada ja minu autosse poetada," urises Fowler. "Kas teie olite preili Davenporti armunud?" "Jah, ja teiste seas ka teie armas Bill White." Inspektor lubas tal lahkuda. Siis pöördus ta detektiivi poole. "Minu arvates võite mõrtsuka vahi alla võtta," nentis detektiiv.

Detektiiv uskus, et Bill White oli selle kübara rivaali autosse peitnud ja luuletanud loo, kuidas Marcia seds eelmisele õhtul peas kandis. Üks tõeline moedaaam ei kannan pikka õhtukleidi juures kübarat!

 onu ★23499★ uno	E T V saade	Lauljatar, eesnimega	Nikkel	Ilmakaar	Tants	Hapnik	Okei!	Pianist	Ameerika kirjanik Talisordikeskus Itaalias	Kehatu olevus	Alumiinium	Sageli- esinev tänavani- nimi	Rooma number	Mehe- nimi	Noot		Eva Peron	Noot	Pikkus- mõõt	Muna- kujuline ringjoon
Kõige- sõoja	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→
Kala (süsikas)	→					Loom Näitleja	→		→				Lühend kirjal Ooperi- laulja	→		Tööriist Kõrge ehitis	→			
Ott Raukas	→		Naishääl Põllu- tööriist	→			Eostaim	→			Ekstrakt Küla Virumaal	→			Titaan Saar	→			Lennuki- mark Prantsuse kirjanik	→
Koorijutt	→		→	Seadma Rohttaim	→						→	“Kevade” tegelane Jook	→			→			→	
Palja pepuga päevitaja	→			→			Seltsi- mees Linn Indias	→		Küla Saarem-l Südame- valu	→			Rumeenia linn Poola pea- minister	→				Juurvili	
	Jõgi Karjalas Linn Leedus	→			Tantaal Küla- tänav	→		Suur- võistlus Eesti Post	→		Lauljatar	→					Viga Moes	→		
	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	Tavatus Soome m-nimi	→			Puuvili
Luteetsum	→		Samuti Alevik Valgam-l	→		Recipe Ilma- nähtus	→		Noot Sulgur	→		Sööma saksa k Tööriist	→			→		Eesti Vabariik Inglise m-nimi	→	→
Linn USA-s	→		→					Tapariist Husaari- kuub	→			→	Küsisõna Male- veteran	→			Kusti õde Uhke ehitis	→		
		Lihatoit Asustet punkt	→				Laisik Laulja	→		Saksa k artikkel End. aka- deemik	→			Ralli- sõitja Oreool	→		→		Naise- nimi	
Tantsu- samm	→			Jook Meri inglise k	→		→			→						Lauljatar Näkk	→			
Dirigent	→			→	Maletaja Klass	→				Näitleja Ruteenium	→				Andres Lipstok Tallium	→			Rooma number	→
Inglise mehe- nimi	→				→	Lennuki- mark	→		Filmi- mees, ees- nimega	→					→					
Kirjanik, ees- nimega	→											Lill	→							

Eelmise ristsõna lahendus: Saadikupuutumatus.

ESMASPÄEV 26.05

Eesti Televisioon
06.23 Tänane kava
06.25 Terevisioon
08.45 Terevisioon*
11.00 Vastutuult: Ulla-Maija Määttänen
11.30 Vana aja asjad: Korterid ja majad (Eesti 2003).
11.45 Colditz, 1/2
13.20 Meeste tee lauluni (Eesti 2008)*.
13.50 Eugen Kapp (ETV 1971).
14.20 Mine metsa!*
14.45 Eksiarvamused: Richteri skaala ulatub üheksani
14.50 Veepomm paksule kõut-sile (Eesti-Läti 2004).
Lastefilm.
16.05 Südameasi: Pahandus orika pärast
16.59 Öhtune kava
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Lasteekraan
18.00 Aktuaalne kaamera
18.15 Bionina
18.45 Aktuaalne kaamera
19.05 Lasteekraan
19.30 Miljon senti
20.00 Kultuuriuudised
20.05 Osoon
20.35 112
21.00 Aktuaalne kaamera
21.35 Pehmed ja karvased
21.55 Välisilm
22.20 Aktuaalne kaamera
22.25 Välisilm esitleb: Kasparovi Teine Venemaa (Kasparov's other Russia, Hollandi 2008).
23.20 Kultuuriuudised*
23.30 Bluusilegend B. B. King
00.30 Südameasi: Pahandus orika pärast
01.20 Preestrid ja ahistatud lapsed
02.10 Paar*.
03.02 Homne kava
03.05 ETV 24

Kanal 2

05.35 Kire lõksus, 156/187*
06.20 Chip ja Dale töttavad appi: Päästeretke algus, 1
06.40 Kasskoer: Rodeo-Kasskoer
07.05 Karupoeg Puhhi seik-lused: Jänesse kindlus
07.30 Timon ja Pumba: Lesotho õnnetus
08.00 Reporter*
09.00 Kaunis Lucia, 10/123*
10.00 McLeodi tütreid: Käsitleda õrnalt
10.55 Kodus ja võõrsil, 3829*
11.25 Braavo!*

12.50 Üleaedsetele külla!, 2/2*.
13.50 Hooaeg*
14.35 Robin Hoodi uued seik-lused: Kloostriinüad.
15.30 Kaunis Lucia, 11/123
16.30 Põletav armastus, 19/170
17.30 Kire lõksus, 157/187
18.30 Kodus ja võõrsil, 3830
19.00 Reporter
20.00 Võsareporter
20.35 Saladused
21.25 Meestekas (A Guy Thing, USA 2003).
23.25 Meedium: SOS
00.25 Ärapanija*
00.55 Sõbrad: Rossi raa-matukoguraamat
01.20 Kuhu koer on maetud: Tantsin sinu pulmas
02.05 Mulla all: Üleminek
02.55 Ole terve!*

03.20 Kodusaade*
04.00 Reporter*

TV 3

06.25 Miki filmi esilinastus
08.00 Armastuse saladus
08.55 Marina*
09.50 Kirgede torm*
10.50 Kodu keset linna*
11.20 Vaprad ja ilusad*
11.45 Mörv sai teoks
12.40 Naabrist parem*
13.35 Kes tahab saada miljonäriks?*

14.30 Kõige naljakamad kodu-videod
15.05 Nanny: Franny ja profes-sor
15.35 Mörv sai teoks
16.30 Marina, 94
17.30 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgede torm
18.55 Seitsmesed uudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Raport
20.30 C.S.I.: Kriminalistid.
21.30 SUUR FILM. Oleks see ometi nii (Just Like Heaven, USA 2005). R: Mark Waters.
0. Reese Witherspoon, Mark Ruffalo, Jon Heder, Ben Shenkman. Romantiline komöödia.
23.25 C.S.I. New York: Jamalot.
00.20 Päästjad mägedes
01.20 Raport*
01.45 STOP!*

02.10 TV Nightchat

TEISIPÄEV 27.05

Eesti Televisioon
06.23 Tänane kava
06.25 Terevisioon
08.45 Terevisioon*
11.00 Miljon senti*
11.30 112*
11.55 Välisilm*
12.20 Välisilm esitleb: Kasparovi Teine Venemaa
13.10 Preestrid ja ahistatud lapsed
14.05 Maahommik*
14.50 Teel jalgpalli EM 2008 finaalturniirile
15.15 Kuniks elu: Emma on kadunud
15.40 Laulge kaasa!: Kaiu (Eesti 2007).
16.05 Südameasi: Väike õlu
16.59 Öhtune kava
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Lasteekraan
17.50 Jalgpalli sõpruskohtu-mine Eesti - Gruusia
18.45 Aktuaalne kaamera
18.55 Jalgpalliülekanne jätkub
20.00 Kultuuriuudised
20.05 Meie
21.00 Aktuaalne kaamera
21.35 OP! Kultuur jääb suveks omapäi, sest "OP!"
22.00 Körini! (Eesti 2006). R: Peeter Simm. O: Heio von Stetten, Maarja Jakobson, Rasmus Kaljujärv, Thomas Schmauser. Mängufilm. Kui keskea kriisis vaevlev eneseta-pumõtetega treilerijuht Saksamaalt oma viimasele reisile asub, ei oska ta aimata, et teel liitub temaga mitu kut-sumata kaaslast.
23.35 Kultuuriuudised*
23.40 Täheleav: Dr Tiina Talvik*. "Täheleava" "roheline"
00.55 Südameasi: Väike õlu
01.45 Kaput ja Zösky: Palume vabandust katkestuse pärast
01.55 Kuniks elu: Emma on kadunud
02.18 Homne kava
02.20 ETV 24

Kanal 2

05.35 Kire lõksus, 157/187*
06.20 Chip ja Dale töttavad appi: Päästeretke algus, 2
06.40 Kasskoer: Koerapüüdja rukkis
07.05 Karupoeg Puhhi seik-lused: Kuhu kadus mu Notsu? Üles ja viltu
07.30 Timon ja Pumba: Mombasa sugulased
08.00 Reporter*
09.00 Kaunis Lucia, 11/123*
10.00 McLeodi tütreid: Arva, kes tuleb õhtusöögile
10.55 Kodus ja võõrsil, 3830*
11.25 Võsareporter*
11.55 Ärapanija*
12.25 Staaride magus elu - kuulsuste pulmad*
13.25 Eesti vs. Jõekalda*.
14.35 Robin Hoodi uued seik-lused: Araabia rüütel
15.30 Kaunis Lucia, 12/123
16.30 Põletav armastus, 20/170
17.30 Kire lõksus, 158/187
18.30 Kodus ja võõrsil, 3831
19.00 Reporter
20.00 Krimi
20.30 Surmaüksus: Lennurada
21.35 Löögiulatuz (Striking Distance, USA 1993).
23.35 Supernatural: Pääsemine Salvationis
00.30 Mootorite maailmas
00.45 Sõbrad: Chandler ei sall'i koeri

01.15 Räpane Mackey: Häbilugu
02.05 Sõdalased
03.45 RD: Ma ärkasin sur-nukuuris, 1*

TV 3

06.25 Miki suur ooperietendus
08.00 Armastuse saladus
08.55 Marina*
09.50 Kirgede torm*
10.50 Kodu keset linna*
11.20 Vaprad ja ilusad*
11.45 Mörv sai teoks*
12.40 C.S.I.. Kriminalistid*
13.35 Võta või jäta*

14.30 Kõige naljakamad kodu-videod
15.05 Nanny: Kirjasõber
15.35 Mörv sai teoks
16.30 Marina, 95
17.30 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgede torm
18.55 Seitsmesed uudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Kaua võib!
Probleemidele otsib lahendusi Aivar Riisalu
20.30 NCIS: Kriminalistid.
21.30 Lõppmäng (End Game, Saksa-USA-Kanada 2006).
23.30 C.S.I. New York: Lõksus.
00.30 Hingede meri: Mõistatuslik juhtum, 1
02.40 Kaua võib!*

KOLMAPÄEV 28.05

Eesti Televisioon
06.23 Tänane kava
06.25 Terevisioon
08.45 Terevisioon*
11.00 OP!*
11.30 Körini!
13.05 MuinasTeeVee: Suvitusmaja
13.30 Kuue samba kutse
14.30 Bionina
15.00 Kaput ja Zösky: Mitte segada
15.10 Kuniks elu: Carmen'i vari
15.35 Laulge kaasa!: Võru
16.05 Südameasi: Koomaletõmmatud read
16.59 Tänane kava
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Lasteekraan
17.50 Korvpalli Eesti meistrivõistluste 6
18.45 Aktuaalne kaamera
18.56 Korvpalliülekanne jätkub
17.05 Lasteekraan
18.00 Aktuaalne kaamera
18.15 Puutepunkt
18.45 Aktuaalne kaamera
19.00 Buratino't tehti nii
19.25 Meeste tee lauluni*.
20.00 Kultuuriuudised
20.05 Pealtnägija.
21.00 Aktuaalne kaamera
21.35 Foruum. Kuidas paran-dada elu Eestis?
22.25 Aktuaalne kaamera
22.30 dokkaader: Kõrbeloss
23.20 Kultuuriuudised*
23.30 Teletaip*.
Pühapäevaõhtune nael!
Meelelahutussaates "Teletaip"
23.55 Lisaag*
00.25 Südameasi: Koomaletõmmatud read
01.15 Magia Russica
02.50 Kaput ja Zösky: Kas sa usud jõuluvana?
03.00 Kuniks elu: Carmen'i vari
03.24 Homne kava
03.25 ETV 24

Kanal 2

05.35 Kire lõksus, 158/187*
06.20 Chip ja Dale töttavad appi: Päästeretke algus, 3
06.40 Kasskoer: Unistuste gorilla
07.05 Karupoeg Puhhi seik-lused: Iiahi saba lugu
07.30 Timon ja Pumba: Manhattani äpardus
08.00 Reporter*
09.00 Kaunis Lucia, 12/123*
10.00 McLeodi tütreid: Täiuslik päev
10.55 Kodus ja võõrsil, 3831*
11.25 Krimi*
11.55 Meedium: SOS*
12.50 Rooli võim*
13.20 Mootorite maailmas*
13.35 Surmaüksus: Lennurada*
14.35 Robin Hoodi uued seik-lused: Sünnipäevalõks
15.30 Kaunis Lucia, 13/123
16.30 Põletav armastus, 21/170
17.30 Kire lõksus, 159/187
18.30 Kodus ja võõrsil, 3832
19.00 Reporter
20.00 RD: Kui nooreks ma muutun?

22.00 Jälgi jätmata
22.55 Kurjuse kannul: Seks, sünd ja surm
23.50 Viking Lotto
23.55 Staaride magus elu - Ustavad abilisled
00.55 Sõbrad: Palju maiust
01.20 Kuhu koer on maetud: Minu semu
02.10 Kuhu koer on maetud: Omapead
02.55 Võsareporter*
03.20 Krimi*

03.45 Mulla all: Ihuüks

TV 3

06.25 Miki õudusunenägu
08.00 Armastuse saladus
08.55 Marina*
09.50 Kirgede torm*
10.50 Kodu keset linna*
11.20 Vaprad ja ilusad*
11.45 Mörv sai teoks*
12.40 NCIS
13.30 Sotspop 2008*
14.05 Kaua võib!*

14.35 Kõige naljakamad kodu-videod
15.05 Nanny: Sõrmusesuli
15.35 Mörv sai teoks
16.30 Marina, 96
17.30 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgede torm
18.55 Seitsmesed uudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 3D-dokument: Mu mees petab mind (Love Cheats From Hell, Inglise 2002). Dokfilm.
21.05 Kondid
22.00 Top Gear
23.05 Üksus
00.05 Päästjad: Liblikas
01.05 Perepää
01.35 Starsky & Hutch
02.25 Ruudulipp*

02.50 TV Nightchat

NELJAPÄEV 29.05

Eesti Televisioon
06.23 Tänane kava
06.25 Terevisioon
08.45 Terevisioon*
11.00 Pehmed ja karvased*
11.20 Foorum*.
12.10 Lisaag*
12.35 Magia Russica
14.10 dokkaader: Kõrbeloss
15.05 Kaput ja Zösky: Popkorniuputus
15.10 Kuniks elu: Paatmaja või kohvik
15.40 Laulge kaasa!: Paikuse
16.05 Südameasi: Kodunt lahkumine
16.59 Öhtune kava
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Lasteekraan
18.00 Aktuaalne kaamera
18.15 Teel jalgpalli EM 2008 finaalturniirile
18.45 Aktuaalne kaamera
19.05 Lasteekraan
19.30 Normanni vallutused
20.00 Kultuuriuudised
20.05 Paar.
21.00 Aktuaalne kaamera
21.35 11 000 aastat hiljem
22.20 Aktuaalne kaamera
22.25 Muusikaelu
23.00 Tagasitulek koju (Eesti 2007). Muusikadokumentaal.
00.00 Kultuuriuudised*
00.10 Meie*
01.00 Südameasi: Kodunt lahkumine
01.50 Kaput ja Zösky: Dzinn Bobo
02.00 Kuniks elu: Paatmaja või kohvik
02.24 Homne kava
02.25 ETV 24

Kanal 2

05.35 Kire lõksus, 159/187*
06.20 Chip ja Dale töttavad appi: Päästeretke algus, 4
06.40 Kasskoer: Magus Lola
07.05 Karupoeg Puhhi seik-lused: Notsu auhind
07.30 Timon ja Pumba: Pögenemine Serengetist
08.00 Reporter*
09.00 Kaunis Lucia, 13/123*
10.00 McLeodi tütreid: Võitjad ja kaotajad
10.55 Kodus ja võõrsil, 3832*
11.25 Dokumentaalfilm*

13.20 Kodusaade*
14.05 Navigare*
14.35 Robin Hoodi uued seik-lused: Müstiline Avalon
15.30 Kaunis Lucia, 14/123
16.30 Põletav armastus, 22/170
17.30 Võsareporter*
18.00 Bingo Loto
18.30 Kodus ja võõrsil, 3833
19.00 Reporter
20.00 Eestlane ja venelane
20.30 Vanad torisejad: Bedwetters vanade torisejate maailmas
21.30 Öudne film (Scary Movie, USA 2000). R: Keenen Ivory Wayans. O: Carmen Electra, Dave Sheridan, Frank B. Moore. Komöödia.
23.20 Amityville'i õudus
01.05 Sõbrad: Jõuludarmadill
01.30 Kuhu koer on maetud: Mul pole kedagi
02.20 Mulla all: Sahin
03.15 Hooaeg*

03.55 Parim maitse*

04.20 Reporter*

TV 3

06.25 Moodsa aja leiutised
08.00 Armastuse saladus
08.55 Marina*
09.50 Kirgede torm*
10.50 Kodu keset linna*
11.20 Vaprad ja ilusad*
11.45 Mörv sai teoks*
12.40 Kondid*
13.35 3D-dokument. Mu mees petab mind
14.35 Kõige naljakamad kodu-videod
15.05 Nanny: Vali korter
15.35 Mörv sai teoks
16.30 Marina, 97
17.30 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgede torm
18.55 Seitsmesed uudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Raport
20.30 Naabrist parem
21.35 Tulemõll (Backdraft, USA 1991). R: Ron Howard.
O: Kurt Russell, William Baldwin, Robert De Niro, Donald Sutherland, Rebecca DeMornay, Scott Glenn.
Põnevik. Film tuletõrjujatest, nende igapäevasest pühendu-misest, kangelaslikkusest ja ohvrimeelsusest.
00.20 Dr House: Eufooria, 2
01.20 Kutsuge Cobra 11: Palavik
02.05 Raport*
02.30 Naabrist parem*
03.15 TV Nightchat
05.55 Uudised

REEDE 30.05

Eesti Televisioon
06.23 Tänane kava
06.25 Terevisioon
08.45 Terevisioon*
11.00 11 000 aastat hiljem
11.45 Muusikaelu*
12.20 Tagasitulek koju
13.25 Ihust ja hingest
14.50 Ajalik ja ajatu*
15.20 Kuniks elu: Davidi ter-aapia
15.40 Laulge kaasa!: Luunja
16.05 Südameasi: Armunud tubuke
16.59 Öhtune kava
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Lasteekraan
18.00 Aktuaalne kaamera
18.15 Jätku leiba! Maaülikooli teadlaste uurimused näitavad, et taimekaitsevahendeid kasu-tatakse Eestis järjest rohkem
18.45 Aktuaalne kaamera
18.55 Jalgpalli Balti turniir: Läti - Eesti
19.45 Kaput ja Zösky: Nähtamatud
19.58 Jalgpalliülekanne jätkub
21.00 Aktuaalne kaamera
21.35 Teatriõhtu: Jaanituli (ETV 2003). Rakvere Teatri etendus jutustab elu võima-likkusest Ida-Virumaal. Selles kahe venna loos on lisaks traagikale ka paras annus musta huumorit. Lavastuse lõppedes langevad näilisuse kulissid ja päevavalgele ujub tõde oma täies hiilguses.
22.55 Aktuaalne kaamera
23.00 Pealtnägija*.
23.50 Südameasi: Armunud tubuke
00.40 Ööfilm. Pelmeenid Põnevusdraama.
02.15 Kaput ja Zösky: Suur valitseja Ghandizen
02.25 Kuniks elu: Davidi ter-aapia
02.48 Homne kava
02.50 ETV 24

Kanal 2

05.55 Bingo Loto*
06.20 Chip ja Dale töttavad appi: Päästeretke algus, 5
06.40 Kasskoer: Kuldne tuletoirjehüdrant
07.05 Karupoeg Puhhi seik-lused: Puhhi Kuu
07.30 Timon ja Pumba: Tark soos
08.00 Reporter*
09.00 Kaunis Lucia, 14/123*
10.00 McLeodi tütreid: Kahjude kontroll
10.55 Kodus ja võõrsil, 3833*
11.25 Vanad torisejad*
12.25 Eestlane ja venelane*
12.55 Üks päev Urve Paloga
13.25 Everwood: Äratundmine
14.35 Robin Hoodi uued seik-lused: Lohe
15.30 Kaunis Lucia, 15/123
16.30 Põletav armastus, 23/170
17.30 Kire lõksus, 160/187
18.30 Kodus ja võõrsil, 3834
19.00 Reporter
20.00 RD: Maailma kõige pikem mees
20.30 Eesti vs. Jõekalda. Viimane!
21.35 Tõeline McCoy
23.35 Viithüpe (Cutaway, USA 2000).
01.35 Sõbrad: Kohupiimakooigid
02.00 Öudne film
03.25 Reporter*
04.15 Kurjuse kannul: Seks, sünd ja surm*
05.00 Jälgi jätmata*

TV 3

06.25 Koiliblikas ja leek
08.00 Armastuse saladus
08.55 Marina*
09.50 Kirgede torm*
10.50 Kodu keset linna*
11.20 Vaprad ja ilusad*
11.45 Mörv sai teoks*
12.40 Eesti otsib superstaari
14.10 Kutsuge Cobra 11
15.05 Nanny: Ta on gei
15.35 Mörv sai teoks
16.30 Marina, 98
17.30 Vaprad ja ilusad
17.55 Kirgede torm
18.55 Seitsmesed uudised
19.30 Kodu keset linna
20.00 Võta või jäta
21.00 Dr House
22.00 Mina olen sina ja sina oled mina (Saintly Switch, USA 1999). R: Peter Bogdanovich. O: Vivica A. Fox, David Alan Grier, Al Waxman, Scott Cumberbatch, Rue McClanahan. Komöödia.
23.50 Huff
01.00 Armastusest raha vastu
02.40 Võta või jäta*
03.30 Kutsuge Cobra 11: Palavik*
04.15 Top Gear*
05.10 Uudised

LAUPÄEV 31.05

Eesti Televisioon
07.53 Tänane kava
07.55 Siim ja Semu: Lendav kilpkonn
08.00 Gloria ja tema pere: Ballett ja trummid
08.25 Marvi Hämmer
08.45 Karu-Kusti: Karu-Kusti leiab sideme
08.55 Vennad koalad: Osvaldi lusikad
09.05 Hüdronaudid: Kuues meel (Prantsuse-Saksa-Soome 2004). Animasari.
09.20 Mammutisaare leiuta-jad: Päevapildid
09.30 TV 10 olümpiastarti
10.00 Maahommik.
10.45 Önne 13*
11.15 Pealtnägija (eesti-keelsete subtiitritega)*.
12.00 Erisaade*.
12.30 Jessica, 1/2
14.10 112*
14.35 Normanni vallutused*
15.00 Paar*.
15.55 Jalgpalli Balti turniir: Leedu - Eesti
16.45 Kaput ja Zösky: Valitsemine seestpoolt
16.58 Jalgpalliülekanne jätkub
17.59 Öhtune kava
18.00 Aktuaalne kaamera
18.15 Mine metsa!
18.40 Eksiarvamused: 21. sajand algas 2000. aasta 1. jaanuaril
18.45 Aktuaalne kaamera
19.00 Sundasunik (Eesti 2004). Dokfilm. Oma ja võõras. Millal muutub võõras omaks? Kas see on üldse või-malik? Need probleemid ei puuduta mitte ainult inimühiskonda, vaid ka loodus-likke kooslusi. Enamike liikide jaoks on looduses väljaku-junenud barjäärid peaaegu et ületamatud, kui just mõni keskkonnavapustus värvavaid valla ei paiska. Ainsaks erandiks on siin inimene, kes järjest agressiivsemalt püüab ületada aja ja ruumi piire, see-juures teisi elusolendeid endaga kaasa tõmmates.
19.55 Esimesed sammud
20.00 Rabarock 2008
20.30 Kümnes korrus (ETV 2002). "Önne 13"
21.00 Aktuaalne kaamera
21.20 Sport
21.35 Sõjajumal (Lord of War, Prantsuse-USA 2005).
23.35 Marilyn Mansoni kontsert
00.55 Jessica, 1/2
02.33 Homne kava
02.35 ETV 24

Kanal 2

05.45 Lastetaltsutaja: Delaneyde pere.
06.30 Mootorite maailmas*
06.45 Reporter*
07.35 Tom ja Jerry
08.00 Olseni kaksikud - Topeltnõidus
09.35 Navigare
10.05 Saladused*
11.00 Kodusaade
11.45 Hooaeg
12.30 Parim maitse
13.00 Subboteja
14.00 Summ
14.05 Grillikool
14.50 Tulelõõm
16.30 Rooli võim
17.00 O.C.
18.00 Vennad ja õed: 36 tundi
19.00 Reporter+
19.35 Üks päev Imre Kosega
20.05 Nuhtlus nimega Dennis 2
21.35 Võõrasema (Stepmom, USA 1998).
00.00 Tähesõdalased
02.15 Minu parim armuke
04.00 Tõeline McCoy
05.45 Reporter+*

TV 3

05.40 Kirgede torm*
07.20 Haldjaist ristivanemad: Võlumikrofon
09.00 Simpsonid
09.30 Jimi maailm: Tshekk
10.00 Hommikukõök
10.30 Buduaar
11.00 Peetri kõök
11.20 Nurgakivi
12.00 Tasakaal
12.35 Dr House*
13.35 Prügivedajast värvakütiks
13.30 Jude - kiviraiduri armastus
18.00 Monk: Monk ja pidal-itõbine
18.55 Seitsmesed uudised
19.25 Sotspop 2008, 2/2.
20.00 Pealinna uljad juhid
22.00 Naabermaja pornostaar (Girl Next Door, USA 2004).
00.10 Seksi vastand (The Opposite of Sex, USA 1998).
02.05 Kuula mind
04.00 Kõige naljakamad kodu-videod*

PÜHAPÄEV 1.06

Eesti Televisioon
07.34 Tänane kava
07.35 Siim ja Semu: Suvelaager
07.40 Inetu pardipoeg ja mina ka: Hüpnosi all
08.05 Marvi Hämmer (Saksa 2005). Animasari. Täna läheme külla aafrika merikarudele Namiibia ran-nikul.
08.30 Tere tulemast minu maale (Prantsuse-Saksa-Soome 2004). Animasari.
08.40 Allveelaev Olli: Segadused meripuraga
08.55 Patricku planeet
09.20 Pärlihaldjas (ETV 2006). Tsirkusestudio "Folie"
10.00 Vaba vaimu saadik. Juhan Viiding
10.50 Röövlitütar Ronja
12.55 Kuumad 70ndad: 2120 South Michigan Ave. 2000 val-gusaastat kodust
13.40 Koolitantsupalavik
14.30 Ajalik ja ajatu
15.00 Prillitoos. Hooaja viimases saates teeme ülevaate "Prillitoosi"
15.50 Korvpalli Eesti meistrivõistluste 7
15.50 TV 10 olümpiastarti*
16.20 Meie*
17.10 Eesti parimad euro-laulud
17.59 Tänane kava
18.00 Aktuaalne kaamera
18.15 Tsaari sõjalaev (ETV 1997). 1915. aasta mais tor-pedeeris Saksa allveelaev U-26 Vormsi lähisel 100 meetri pikkust miiniallveelaeva, mis läks põhja koos ligemale 300 meremehega.
18.45 Aktuaalne kaamera
19.00 Vallatud kurvid (Eesti 1959). Mängufilm. "Eksituskomöödia"
20.30 Teletaip
21.00 Aktuaalne kaamera
21.15 Sport
21.30 Colditz, 2/2
23.05 Kuumad 70ndad: 2120 South Michigan Ave. 2000 val-gusaastat

NÕUANNE

Kuidas suvel raha kokku hoida

■ Igäüks teab, et just suvel kulub raha palju igasuguste ürituste ja sõitude peale. Psühholoogid ja toitumisspetsialistid pakuvad välja rea soovitusi, kuidas raha säästa.

- Käi poes võimalikult harva. Kui su jalad sind ikka sinna viivad, püüa säilitada kainet mõistust ja mõtle iga asja üle, mida toidukorvi paned.

- Ära mine näljasena poodi, sest suur kaubavalik ahvatleb.

- Mine ostudele ilma lasteta, kes nuruvad kõike, mis silma jääb.

- Võta kaasa väike kalkulaator. Kiiresti arvestades saab kohe selgeks, kas kilogrammi hind on antud toiduainel ikka nii soodne, kui see tükina näib olevat.

- Ole ettevaatlik allahindlusega. "Hullude päevade" eesmärk on ikkagi ostjalt raha väljameelitamine. Osta ainult neid kaupu, mida ostaksid ka kõrgema hinnaga ja mida sa tõepoolest vajad.

- Ära iialgi satu ostmise neuroosi ohvriks ega kahma asju ainult seepärast, et enamik peab seda praegu moodsaks. Võib-olla pole sul seda eset üldse vaja?

- Kui lähed toidupoodi, olgu sul kaasas nimekiri ainetest, mida vajad.

- Planeeri pere toidulaud paariks päevaks ette. Kui oled kokkuhoidlik pere-naine, saad hakkama isegi nädala menüü koostamisega.

- Ostmisel arvesta hooajaga. Suvel on mõtetu osta kompotte, kui käepärast on tervislikum valik aiast, pöösalt ja puult.

- Kui laps ikkagi surus end sinuga poodi, lase tal osta maiustusi oma taskuraha eest. Laps peab mõistma, et midagi ei tule ema rahakotti kerge vaevaga.

- Pea meeles, et ka pakendil on hind. Mida uhkem, seda kallim.

- Ära iialgi osta riknenud puu- või juurvilju. Lõppkokkuvõttes lähevad need sulle kalliks maksma.

- Ole tähelepanelik, kui piimatoodetel on suur allahindlus, kontrolli säilitusaega. Jogurtit on kasulikum osta suures pakendis kui väikestes topsides.

- Suvel unusta ära kulinarialeti asukoht poes. Poolfabrikaadid ei säili suvesoojuses kaua, ka külmikus mitte.

Tõlkinud Rita Tamm

Olümpiasangar Jüri Tamm Nissi mälumängu aukülalisena (16. 02. 03).

Anne-Maie Hallik

Lõppes Nissi mälumängu hooaeg

■ Riisipere kultuurimajas toimus 17. mail Nissi mälumängu VI hooaja lõpetamine.

Peeter Kubo

Kokku mängiti sel hooajal neli mängu, millest arvesse läks kolme parema mängu tulemus. Üldkokkuvõttes tuli võitjaks võistkond Loto koos-

seisus Jaan Loide Tallinnast ja Vello Tõnso ning Toivo Sammelselg Sakust. Teisele kohale tuli võistkond Juts, mille koosseisus võistlesid Hugo Tang, Ulvi ja Juss Lepplaan. Kolmas koht kuulus võistkonnale Pikantne (Jevgeni Nurmla, Jaan Õunpuu ja Kaido Lasn). Igas mängus esitati 50 küsimust helis, sõnas, esemete-na ja pildis. Mängu juhtisid Peeter Kubo ja Riisipere kul-

tuurimaja juhataja Evi Vendla. Mõnes mängus olid ka külalised - näiteks 2003. aastal oli aukülaliseks olümpiasangar Jüri Tamm.

Meeldiv on näha, et mälumäng huvitab ka nooremat põlvkonda. Sellest annab tunnistust noorte rohke osavõtt.

Otsustati, et ka järgmisel hooajal jätkub traditsiooniline Nissi mälumäng.

Tänavakivide paigaldamine

DEFTON

524 8614

HARJU:ELU

toimetuse viihetel

646 2215

HARJU:ELU

Reklaamipinna

broneerimine ja

teadete edastamine

sirje@harjuelu.ee
tel. 646 2214

KOSE VALLAVALITSUS

teatab

· Kose Vallavolikogu 24.04.2008 otsusega nr 154 on kehtestatud Tade külas Härma (33701:002:0724) ja Rahula (33701:002:0721) kinnistute detailplaneering.

· Kose Vallavolikogu 24.04.2008 otsusega nr 155 on kehtestatud Kose alevikus Nigula tootmise (33702:001:0173), Nigula teeäärse (33702:001:0172) ja Siloaugu (33702:001:0176) kinnistute detailplaneering.

· Kose Vallavolikogu 24.04.2008 otsusega nr 156 on kehtestatud Saula külas Metsavahi kinnistu (33701:002:0131) detailplaneering.

KUULUTUSED

TEENUS

KAARDID ENNUSTAVAD Tel: 900 1727 Kogenud ennustajad 24h 17kr/min

ENNUSTUSE KINNISVARA! hea hind ja kiire müük! Tel: 53482672 www.ennustus.ee

ENNUSTAMINE 24h Tel. 9002412 min. 40kr + km
ÕNNE ÄRIS, ARMASTUSES.
PSÜHHOLOOG - HÜPNOTERAPEUT
www.hot.ee/paikesepoeg

Liuguksed ja riidekapid Teie mõtude ja soovide järgi.
Abi kapi või garderoobi projekteerimisel.
www.nagusul.ee Tel.5221151

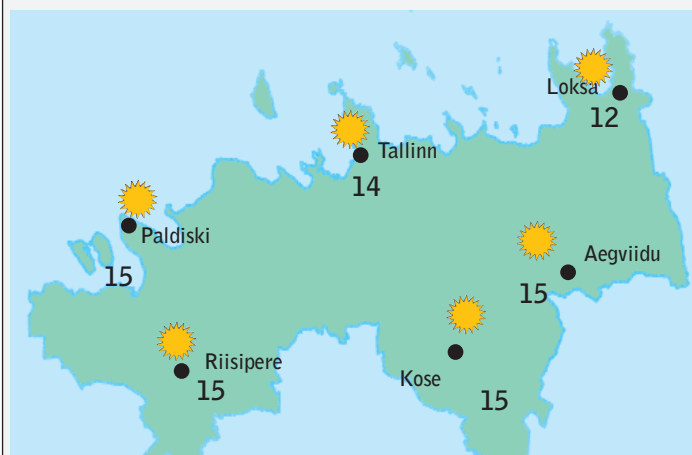
MÜÜK

Küttekauplus Männiku tee 106b E-R kl. 8-17, L kl. 8-14.
Kevadine soodsmüük
Turbabrikett 1600.- alus
Lepp - 30 cm ruumimeeter 650 krooni.
Pellet 900 kg alus 2800.-
Puitbrikett 900 kg alus 2300.-
Küttepind 40 ltr.võrk 25.-
Tellimine.tel. 6577778

Müüa maasikataimi Senga-Sengana (esimene paljundus)
Rae v Järveküla Laasi t
Tel. 5283260

Ilm Harjumaal

Reede

	Laupäev	Pühapäev	Esmaspäev
Tallinn	+14	+15	+15
Paldiski	+15	+15	+15
Riisipere	+15	+16	+16
Lohsa	+12	+12	+13
Aegviidu	+15	+16	+16
Kose	+15	+16	+16

KURI KARJAS

Vargused

21.05 varastati Maardus Ringi tänaval sõiduauto, millesse jäid mobiiltelefoni akulaadija, tööriistad ning kanister 5 liitri bensiiniga. Kahju kokku 20 000 krooni.

21.05 varastati Maardus Huulheina tänaval sõiduautost automaki esipaneel. Kahju selgitamisel.

21.05 varastati Jõelähtme vallas Iru külas elumajast mootorsaag ning väärisesemeid. Kahju selgitamisel.

21.05 varastati Harku vallas Vääna-Jõesuu külas suvilast kolm jalgratast ning lõhuti suvila sisustust. Kahju kokku 25 035 krooni.

21.05 varastati Jõelähtme vallas Jägala-Joa külas sõiduautost randmekott, 8000 krooni sularaha, dokumendid ning sõiduki järeלקרו.

21.05 varastati Harku vallas Vääna külas sõiduautost käekott, rahakott, sularaha 350 krooni, erinevad pangakaardid ja dokumendid ning muid isiklikke esemeid. Kahju on kokku 5195 krooni.

20.05 varastati Saue vallas Kiia külas elumajast 9000 krooni sularaha.

19.05 varastati Viimsi vallas Põhjaranna teel tolli terminalist 30 autorehvi. Kahju 39 000 krooni.

19.05 varastati Maardus Keemikute tänaval sõiduauto. Kahju 25 000 krooni.

18-19.05 varastati Harku vallas Tiskre külas Nõmme teel sõiduautost makk ning dokumendid. Kahju 9000 krooni.

Tallinna krematoorium

Lahkunu transport krematooriumisse ööpäevaringselt kogu eesti piires. Tuhastamis-matus soodsaima hinnaga. Kõik matusteenused. Suurim urnivalik Eestis. Kaks kabelit ja kaks peieruumi. Telefon 623 8808 – 24h! www.krematoorium.ee

VIIMSI
VALLAVALITSUS
TEATAB

30.05.2008 - 13.06.2008 kell 8.30 - 17.00 (esmaspäeviti kella 18.00-ni ja reedeti kella 16.00-ni) on Viimsi vallamajas (Nelgi tee 1) avalikul väljapanekul Lubaj küla, Krillimäe tee 5 detailplaneering. Planeeringu ala suurus on ca 1,6 ha ja asub Krillimäe tee ääres ning piirneb Krillimäe tee 4 ja Viimsi metskond, maatükk nr 79 kinnistutega. Planeeringu eesmärgiks on üldplaneeringujärgse maakasutuse sihtotstarbe muutmise osaliselt elumumaast ja osaliselt kaitsemetsamaast väikeelamumaaks ning ehitusõiguse määramine üksikelmute ehitamiseks. Elamute suurim lubatud kõrgus maapinnast on 8,5 m, suurim lubatud ehitusalune pindala on 240 m² (olemasolevate ehitistega krundil 600 m²), moodsustatavate kruntide suurus on 3132 - 6602 m².

Viimsi vallavalitsus, Nelgi tee 1, 74001 Viimsi
Tel +372 606 6805, info@viimsivv.ee,

NEEME ALGKOOLI VILISTLASTE KOKKUTULEK

Neeme hariduselu 110. aastapäeva tähistamine

Reedel, 30. mail

13.00 ekskursioon Neeme külas
14.00 võimalus süüa lõunat „Vana kala“ körtsis
16.00 kontsert aktus
18.00 etendus „Hiired põõningul“
20.00 disko „Vana kala“ körtsis
Joel Steinfeldt koolimajas
23.00 kinobuss „Georg“ hind 50 krooni

Päeva juhib Vladislav Koržets.
Osavõtumaks: 100 krooni

SAUE VALLA JA LINNA JALGRATTARETK

Osavõtt tasuta
Lisainfo: 5140761, katrin@kodukyla.ee
Kaasa võtta hea tuju, kiiver ja jalgratas

07. juuni algusega 12.00 Laagrist

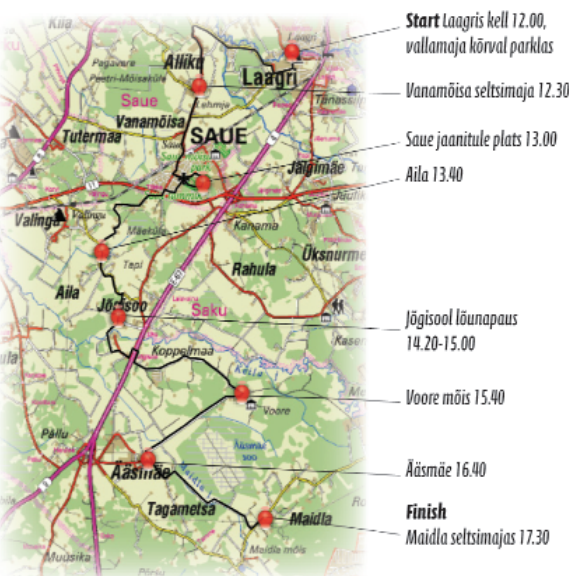
Distsants 32 km

Laagri-Alliku-Vanamõisa-Saue linn-Aila-Valingu-Jõgisoo-Koppelmaa-Voore-Ääsmäe-Maidla
Distsantsil kaasas PLEKK-LIISU jalgrattapoe remondiabi.

Eelregistreerimine kuni 05. juuni

Saue valla sõitjatele tel. 6541154, liivi.prink@sauevald.ee
Saue linna sõitjatele tel. 6595009, terje@saue.ee

18.00 SUUR PEREPIKNIK MAIDLAS, TANTSUKS MÄNGIB ANSAMBEL VANKER, ÜRITUST JUHIB SVEN SUMBERG, ÖÖDISKO, VÕISTLUSED JA LASTELE MÄNGUTUBA

VÕIMALUS JÄÄDA ÖÖSEKS TELKIMA, avatud toitlustuse välimüük.
Transport tagasi Maidlast kell 18.30 ja 22.30 (nii ratastele kui ratturitele)

Kõigi eelregistreeritud ja retke Laagrist Maidlani läbinute vahel loositakse välja **KULDSPONSORITE PLEKK-LIISU** välja pandud jalgratas Comfort Merida Urban 6.5 ja Rademari 3000 kroonine kinkekaart

MAANTEEAMET jagab liiklusohutusmaterjali, **PLEKK-LIISU** jalgrattapood korraldab 18.00-19.00 finišis jalgrattakooli, vigur- ja aeglustussõidu võistluse ning liiklustestide lahendamise viktoriini perekondlikele võistkondadele!

Registreeruda saab ka kohapeal 07. juunil. Rattaretkega saab liituda ka poole distantsi pealt vaata kaarti ja kellaaegu

Retkel toimuvad mitmeid vahepeatused, kus saab jalgu puhata ning tutvustatakse kohalikku ajalugu ja külade tegemisi. Lõuna Jõgisool kosutava supi ja jäätisega.

Lõunapausil ja öhtul kohal BALIINO JÄTISIABI, esimesed 250 jäätist TASUTA, lastega tegeleb YETI

Peakorraldaja: MTÜ Vanamõisa Küla.

Hoostööpartnerid: MTÜ Jõgisoo Vabaajakeskus, MTÜ Maidla Külalised, MTÜ Teemant

Linnu talu müüb Hy-Line tõugu pruune ja valgeid 1 aasta munenud kanu 40 kr/tk järgmistest bussijaamades

P 25.05: Aegviidu 11.10, Soodla 11.45, Kostivere 12.20, Lagedi 12.40, Jüri Kiriku plats 13.00, Aruküla 13.30, Kehra 14.10, Kose 15.00, Ardu 15.30.

Tel 55594530, 5031485, 5017500.

As Balsnack International Holding otsib

LIINITÖÖLISI! (Naisterahvaid)

Kontakt: Urve Malter
+372 534 74 376,
+372 672 8995

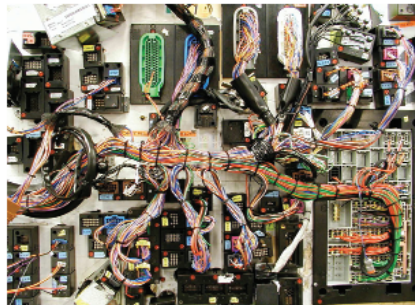
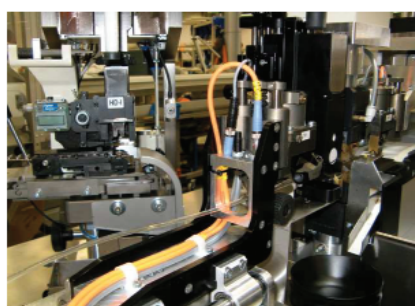
Ostame kasvavat metsa, metsakinnistuid ja metsamaterjali.

Metsa ülestöötamine ja transport.

Metsa istutamine.

hansamets

Info telefonil 50 60 777
www.hansamets.ee

PKC GROUP

PKC Eesti AS pakub juhmekõidiste, kaablikimpude ja elektroonika konstrueerimise ning lepingulise valmistamise teenuseid tarbesõidukite, telekommunikatsiooni- ja elektroonikatööstusele. Oleme jätkuvalt kasvav ja arenev ettevõtte, kus hetkel töötab juba ligi 1300 inimest. Meie klientideks on oma valdkonna turuliidrid. PKC Eesti AS kuulub globaalsesse PKC Grupi kontserni, kelle tehastes Brasiilias, Eestis, Hiinas, Mehhikos, Soomes ja Venemaal töötab ühtekokku üle 5500 inimese.

Hei,

Sul on keskeriharidus ning elektrotehnika-, mehaanika- ja arvutialased teadmised, oskad inglise ja vene keelt, saad aru soome keelest või on Sul kogemusi antud valdkondades, siis...

TULE MEIE MEESKONDA!

Otsime **TESTSÜSTEEMIDE TEHNIKUID JA MEHHAATROONIKUID!**

Pakume häid töötingimusi ning koolitusvõimalusi ka väljaspool Eestit!

Lisainfo tel: 6390100, email: personal.eesti@pkcgroup.com
www.pkcgroup.com/estonia

ProffEhitus GRUPP

1. Üldehitustööd

2. Eramute ehitus

3. Katuste ehitus

4. Renoveerimistööd

Kontaktandmed:
Telefon 56 22 82 57
imre@proffehitus.ee
www.proffehitus.ee

www.lemeks.ee
AS LEMEK
Paldiski puiduterminal

MÜÜB:
lõhutatud küttepuid

OSTAB:
kinnistuid
kasvavat metsa
metsamaterjali

INFO:
Telefon/fax 6717288
paldiski(at)lemeks.ee
Kontakttelefon 5152409

Ostame kasvavat metsa, metsamaad ja raieõigust, hind kuni 120 000 kr/ha (läbiraivatud ja hüpoteegiga).

Ettemaksu võimalus. Maa mõõtmine.

Nõustamine. Ostame tehtud lageraiet, vanu taluhooneid.

Tel: 489 4055 Fax: 489 4962
Kontor aadressil Tallinna mnt 22/24 Rapla